महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन महानिर्देशनालय

Phone: 4258174
4266034
4255707
A.G. Fax : 977-1-4268309
Fax : 977-1-4262798
Post Box : 13328
बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल
Babar Mahal, Kathmandu, Nepal

पत्र संख्या: २०७५/७६ मिति: २०७५/१२/२९

च.नं.

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।

श्री प्रमुखज्यू/अध्यक्षज्यू,
नगर/गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,

नेपालको संविधानको धारा २४१ बमोजिम त्यस कार्यपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(२) बमोजिम यो प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । उक्त प्रतिवेदन लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(३) र दफा २२ बमोजिम कारवाहीको लागि अनुरोध छ ।

(सुवर्णप्रसाद ढकाल)
नायव महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको सन्देश

टंकमणि शर्मा, दंगाल
महालेखापरीक्षक

नेपालको संविधानको धारा २४१ बमोजिम संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सबै सरकारी कार्यालय र लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा १० बमोजिम पूर्णस्वामित्व भएको संगठित संस्थाको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा ऐनको दफा ४ बमोजिम महालेखापरीक्षकले ती निकायको एक एक गरी वा बीच बीचमा छड्के वा केही प्रतिशतमात्र परीक्षण गर्ने गरी लेखापरीक्षणको तरिका, क्षेत्र र अवधि तोकी लेखापरीक्षण गर्न, त्यसबाट प्राप्त तथ्य दर्शाउन, आलोचना गर्न र आर्थिक विवरणउपर रायसहितको प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने कानूनी व्यवस्था छ ।

यस वर्ष ७५३ वटा स्थानीय तहमध्ये ७४७ स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी देखिएका व्यहोराको सारांश महालेखापरीक्षकको ५६ औं वार्षिक प्रतिवेदनमा समेत समावेश गरिएको छ । ६ वटा स्थानीय तहको लेखा स्रेस्ता पेश नभएकाले लेखापरीक्षण सम्पन्न हुन सकेन । आर्थिक कारोबार, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, कानूनको पालना सम्बन्धमा गर्नुपर्ने सुधार र असुल फछ्र्यौट गर्नुपर्ने विषय समावेश गरी प्रत्येक स्थानीय तहलाई बेग्लाबेग्लै लेखापरीक्षण प्रतिवेदन दिने व्यवस्था मिलाएको छु । लेखापरीक्षणका क्रममा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता, लेखापरीक्षण मानदण्ड, निर्देशिकाबमोजिम प्रचलित ऐन, कानून, निर्णय समेतका आधारमा परीक्षण मूल्याङ्कन गरिएको छ । प्रदेश र जिल्ला स्तरीय छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रममा स्थानीय तहका प्रमुख, लेखाउत्तरदायी अधिकृत तथा अन्य पदाधिकारीबाट प्राप्त सूचना र सुझावलाई प्रतिवेदन तयार गर्दा ध्यान दिइएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को स्थानीयतहको लेखापरीक्षणबाट मूलतः पारित भएका कानूनहरु स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित नभएको, दरबन्दी बमोजिम कर्मचारीको पदपूर्ति नभएको, सार्वजनिक खरिद ऐनको पालना नभएको, प्रदेश कानूनले तोकेभन्दा फरक/विपरीत पदाधिकारीलाई सेवा सुविधा भुक्तानी गरेको, योजना छनौट, सञ्चालन र भुक्तानीमा समस्या देखिएको, वितरणमुखी र अनुत्पादक क्षेत्रमा खर्च भएको, आन्तरिक आय तथा राजस्व सङ्कलन व्यवस्थित नदेखिएको, आन्तरिक आयको तुलनामा अत्यधिक प्रशासनिक खर्च भएको, आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रभावकारी नभएको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली व्यवस्थित नभएको, वित्तीय जवाफदेहिताको स्तरमा सुधार गर्नुपर्ने जस्ता व्यहोराहरु रहेका छन् ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(२) अनुसार महालेखापरीक्षकले प्रत्येक गाउँपालिका र नगरपालिकाको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सकेपछि अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने र ऐनको दफा २०(३) मा स्थानीय तहको प्रचलित कानूनबमोजिम गाउँसभा वा नगरसभामा पेश गरी छलफल गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तहको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औंल्याइएका व्यहोरा उपर छलफल गरी टुङ्गो लगाउँदा लेखापरीक्षणको मूल्य मान्यता एवं स्वार्थ बाझिने व्यवहार नहुने आस्वस्ततासँगै स्थानीय तहको प्रतिवेदन कार्यान्वयनको सुनिश्चितताको अपेक्षा गर्दछु । यो स्थानीय तहको सम्बन्धमा दोस्रो प्रतिवेदन हो । संघीय प्रणाली अन्तर्गत स्थानीय तहमा सार्वजनिक स्रोतको समुचित उपयोग गर्दै विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका कार्यलाई उत्कृष्ट नमूनाको रुपमा सञ्चालन गर्न अवसर प्राप्त भएको छ । यद्यपी नयाँ संरचनामा भौतिक, वित्तीय तथा जनशक्ति अभाव जस्ता चुनौति र समस्याका कारण अपेक्षाकृत प्रगति हुन सकेको देखिँदैन । त्यसैले प्रतिवेदनमा समावेश भएका व्यहोरा र सुझावहरुको कार्यान्वयनबाट स्थानीय तहको शासकीय व्यवस्था सञ्चालनमा सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरेको छु ।

अन्त्यमा, संवैधानिक जिम्मेवारीअनुसार लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने क्रममा सुझाव दिई सहयोग गर्ने स्थानीय तहका प्रमुख, उप-प्रमुख, लेखाउत्तरदायी अधिकृतहरु लगायत नागरिक समाज र सञ्चारकर्मीहरुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । साथै, अहोरात्र खटिई समयमै लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन तयार गर्न योगदान गर्ने कार्यालयका सम्पूर्ण कर्मचारीलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन महा-निर्देशनालय

पत्र संख्याः

मितिः २०७५।१२।.......

श्री प्रमुखज्यू,
हेटौंडा उपमहानगरपालिका,
हेटौंडा, मकवानपुर ।

विषयः **लेखापरीक्षण प्रतिवेदन** ।

यस कार्यालयबाट हेटौंडा उपमहानगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को पेश भएका वित्तीय विवरण र सोसँग सम्बन्धित कागजातको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन पक्षको जिम्मेवारी - आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ तथा प्रचलित कानून तथा अभ्यास अनुरुप लेखा राख्ने र राख्न लगाउने, लेखा विवरण तयार गर्ने गराउने कार्यका साथै आर्थिक प्रशासन सञ्चालन गर्ने तथा प्रस्तुतीकरण गर्ने जिम्मेवारी व्यवस्थापन पक्षको रहेको छ ।

लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी - प्रस्तुत वित्तीय विवरणहरु उपर लेखापरीक्षणको आधारमा राय व्यक्त गर्नु लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी हो । लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ तथा महालेखा परीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड र अन्य मार्गदर्शन तथा अन्य प्रचलित कानूनको आधारमा गरिएको छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका प्रमाणहरु लेखापरीक्षण राय व्यक्त गर्ने आधार उपलव्ध गराउन पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ ।

कैफियत सहितको लेखापरीक्षण राय व्यक्त गर्ने आधार - कैफियत सहितको लेखापरीक्षण राय व्यक्त गर्ने आधारका रुपमा सञ्चित कोष विवरणमा सारभूत असर पार्ने व्यहोराहरु निम्नानुसार छन् :

१. लेखापरीक्षणबाट रु.१ करोड ९९ लाख ४ हजार बेरुजू देखिएको छ । सोमध्ये असुल गर्नुपर्ने रु.९९ लाख १ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.६ लाख ६७ हजार, प्रमाण कागजात पेश गर्नुपर्ने रु.२७ लाख ६६ हजार र पेश्की रु.६५ लाख ७० हजार रहेको छ ।

२. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुन सकेन ।

३. लेखापरीक्षणमा देखिएका व्यहोराहरुका सम्बन्धमा मिति २०७५।९।५ मा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन उपर प्राप्त प्रक्रिया सहितको प्रमाण कागजातका आधारमा फछ्र्यौट भएका दफाहरु हटाई कायम व्यहोराको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पाना ३१ यसैसाथ संलग्न छ ।

कैफियत सहितको लेखापरीक्षण राय - कैफियत सहितको लेखापरीक्षण रायले त्यहाँको सञ्चित कोष विवरणमा पर्ने असर र लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका व्यहोराहरु बाहेक आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को आर्थिक कारोबार, लेखा तथा प्रतिवेदन आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ र नियमावली, २०६४ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा प्रचलित कानूनबमोजिम रहेको छ ।

(सुवर्णप्रसाद ढकाल)
नायव महालेखापरीक्षक

हेटौंडा उपमहानगरपालिका
लेखापरीक्षण प्रतिवेदन
२०७४।७५

परिचय : स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकि, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न र स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले उपमहानगरपालीकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने हरेक कार्यमा सहकारीता, सहअस्तित्व र समन्वयलाई प्रर्वद्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका हरेक काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई लाभको वितरणमा सुलभ र गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु उपमहानगरपालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस उपमहानगरपालीका अन्तर्गत १९ वडा तथा ९६ सभा सदस्य रहेका छन् । प्रदेश नं. ३ मा अवस्थित यो उपमहानगरपालिका २६२ व.कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको र यसको कुल जनसंख्या २,००,३११ रहेको छ ।

१. **स्थानीय संचितकोष :** आर्थिक वर्ष २०७४।७५ स्थानीय सञ्चित कोष आय-व्यय हिसाबको संक्षिप्त अवस्था निम्न बमोजिम रहेको छ :

सि.नं.	आयतर्फ		सि.नं.	व्ययतर्फ	
	बिबरण	रकम		बिबरण	रकम
१	**गत वर्षको जिम्मेवारी**		१	**चालु खर्च**	३०,९२,९७,७२९.६८
	(क) नगद	३५,०००/-	२	**पूँजीगत खर्च**	८३,४१,७५,५७०.६१
	(ख) बैंक	१०,३०,७०,३११.८७	३	**वित्तीय व्यवस्था भुक्तानी**	
२	**राजस्व (आन्तरिक आय)**			क) ऋण भुक्तानी	४७,४९,२७०.२०
	(क) आन्तरिक राजस्व	१८,९२,८९,५४३.६३		ख) ब्याज भुक्तानी	२७,१३,०२२.६५
	(ख) राजस्व बाँडफाँड			ग) अन्य भुक्तानी	
	(ग) अन्य आय	४६,७८,२०७.२४	४	**लगानी**	
३	**वित्तीय हस्तान्तरण**			ऋण लगानी	
	(क) वित्तीय समानीकरण अनुदान	५२,५५,९४,०००/-		शेयर लगानी	
	(ख) सशर्त अनुदान	६३,५४,००,१५०.१४		अन्य लगानी	
	(ग) समपूरक अनुदान		५	**धरौटी फिर्ता**	४०,७५,९६३.८०
	(घ) विशेष अनुदान		६	**कोष खर्च**	१६,०६,५२,९५३.९३
४	**प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान**		७	**मौज्दात**	
	क) वित्तीय समानीकरण अनुदान			क) नगद मौज्दात	५,१२,३९१.२६
	ख) सशर्त अनुदान			ख) बैंक मौज्दात	३१,५४,३६,३३६.७४
	ग) समपूरक अनुदान		८	खाता शुन्य फिर्ता रकम बीच बाटोमा परेको चेक	८०,६७,५८२.७६
	घ) विशेष अनुदान		९	सामाजिक सुरक्षा बेरुजू दाखिला राजश्व	१,८७,९०,०००/-
५	**अन्तर स्थानीय तहबाट प्राप्त**				
६	**वित्तीय व्यवस्था प्राप्ति**				
	क) ऋण प्राप्ति				
	ख) साँवा प्राप्ति				
	ग) ब्याज प्राप्ति				
	घ) अन्य प्राप्ति				
६	**विभिन्न कोषतर्फको आय**	१७,६८,५४,५१३.४८			
८	**जनसहभागिता (नगद)**	१४,८९,०६०/-			
९	**विषयगत निकायबाट प्राप्त रकम**				
१०	**धरौटी आय**	३२,७०,०३५.२७			
११	**लगानीको साँवा फिर्ता**				
१२	**अन्य विविध आय (सामाजिक सुरक्षा रकम बैंकबाट फिर्ता)**	१,८७,९०,०००/-			
	जम्मा	**१,६५,८४,७०,८२१/६३**		**जम्मा**	**१,६५,८४,७०,८२१.६३**

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
२.	**खर्च गर्ने अख्तियारी र कार्यविधि :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ बमोजिम सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको सात दिनभित्र प्रमुख वा अध्यक्षले प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्ने व्यवस्था छ । प्रशासकिय अधिकृतले १५ दिनभित्र अधिकृतस्तरको वडा सचिव भए कार्यक्रम र बजेट सहित प्रचलित कानून बमोजिम खर्च गर्ने अख्तियारी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को आय व्ययको प्रक्षेपण २०७४ भाद्र ६ मा सभाबाट स्वीकृत भएको र २०७४ भाद्र ७ मा प्रमुखले प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेकोले स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र नै प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई खर्च गर्ने अख्तियारी उपलब्ध गराएको देखिन्छ । वडा तहमा अधिकृतस्तरको सचिव नभएकोले वडा तहमा बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी पठाएको देखिएन । खर्च गर्ने आर्थिक कार्यविधि नबनाएको कारण आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ बमोजिम सञ्चालन गर्ने उल्लेख गरेको छ ।	
३.	**बजेट पेश गर्ने तथा पारित गर्ने :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई आषाढ १० गतेभित्र सभामा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । आय व्ययको अनुमान साथ गत वर्षको वास्तविक आय व्यय, चालु आर्थिक वर्षको अन्तिम सम्ममा हुने आय व्ययको संशोधित अनुमान तथा आगामी आर्थिक वर्षको योजना तथा कार्यक्रम र आय व्ययको अनुमानित विवरण सभामा पेश गरी १५ दिनभित्र छलफल सम्पन्न गरी आषाढभित्र नै पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । साथै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ दफा ७३(७) बमोजिम कार्यपालीकाले सभाबाट स्वीकृत सीमा र शीर्षक बाहिर गई खर्च गर्न नपाउने व्यवस्था छ । नगर सभाले चालु आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को नीति, आगामी आर्थिक वर्षमा सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रम र आय व्ययको अनुमानित विवरण २०७४ आषाढ १० भित्र सम्पन्न नगरी २०७४ भाद्र ६ गते मात्र प्रक्षेपण स्वीकृत गरेको छ । अगामी आर्थिक वर्षको आय व्ययको अनुमान कानूनले तोकेको समयावधिभित्र सम्पन्न गर्ने व्यवस्थातर्फ ध्यानाकर्षण गरिएको छ ।	
३.१.	आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को लागी सभाले देहाय बमोजिमको आय अनुमान प्रस्तावित गरेकोमा निम्नानुसार वास्तविक आय देखिएको छ :	

सि.नं.	शिर्षक	अनुमानित रकम	वास्तविक रकम	प्रतिशत
१	संघीय सरकार वित्तीय समानीकरण अनुदान	५२,५५,९४,०००/-	५२,५५,९४,०००/-	१००
२	संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने सशर्त अनुदान	३१,००,७१,०००/-	४५,४९,१९,८३८/-	१४७
३	सामाजिक सुरक्षा अन्तर्गत प्राप्त आम्दानी	१८,५०,००,०००/-	१८,०४,८०,३१२/-	९८
४	उपमहानगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानी	१७,००,७०,०००/-	१८,९२,८९,५४४/-	१११
५	प्राकृतिक स्रोत उपयोगबाट प्राप्त हुने आय	२,०२,००,०००/-	-	०
६	अन्य आय	१,७१,००,०००/-	४६,७८,२०७/-	२७
७	जनसहभागिता नगद	१०,००,०००/-	१४,८९,०६०/-	१४९
	कुल आय	**१,२२,९०,३५,०००/-**	**१,३५,६४,५०,९६१/-**	**११०**

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
३.२.	आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को लागि सभाले देहाय बमोजिम खर्च हुने अनुमान पेश गरेको छ :	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम

सि.नं.	शिर्षक	रकम	वास्तविक रकम	प्रतिशत
१	प्रशासनिक खर्च	१२,८५,४३,०००/-	११,८८,०३,२७१/-	९२
२	सामाजिक सुरक्षा अनुदान खर्च	१८,५०,००,०००/-	१७,९३,७८,८००/-	९७
३	ऋणमा व्याज भुक्तानी खर्च	३४,००,०००/-	२७,१३,०२२/-	८०
४	स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम	५०,००,०००/-	४९,३६,०००/-	९९
५	गरिबसँग विशेस्वर कार्यक्रम खर्च	४,२९,०००/-	४,२९,०००/-	१००
६	सार्वजनिक निजि साझेदारी आय फिर्ता	७९,००,०००/-	५७,५०,६५९/-	७३
७	पूँजीगत खर्च	२०,९३,५८,०००/-	११,२६,९४,७२१/-	५४
८	कार्यक्षेत्रगत खर्च	७५,७९,४८,०००/-	७२,१४,८०,८५०/-	९५
९	ऋणको साँवा भुक्तानी खर्च	४६,००,०००/-	४७,४९,२७०/-	१०३
	जम्मा	**१,३०,२१,७८,०००/-**	**१,१५,०९,३५,५९३/-**	**८८**

३.३. आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को प्रक्षेपित आय अनुमान र वास्तविक आय रकम बीच देहाय अनुसार फरक रहेको छ :

सि.नं.	शिर्षक	प्रक्षेपित आय रकम	वास्तविक रकम	प्रतिशत
१	संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने सशर्त अनुदान	३१०,०७१,०००/-	४५४,९१९,८३८/-	१४७
२	आन्तरिक राजश्व आम्दानी अन्तर्गत घरजग्गा रजिस्ट्रेशन शुल्क	३१,५००,०००/-	२०,४२०,११६/-	६५
३	सवारी पार्किङ्ग शुल्क	५०,०००/-	४,३२५/-	९
४	सार्वजनिक संरचना मर्मत सम्भार शुल्क	३००,०००/-	७,०००/-	२
५	प्रदुषण सेवा शुल्क	८,५००,०००/-	-	-
६	बारुणयन्त्र सेवा शुल्क	५००,०००/-	-	-
७	नक्सापास दस्तुर	१४,५००,०००/-	३९,०८१,१२५/-	२७०
८	विज्ञापन कर	३,०००,०००/-	७४२,२२२/-	२५
९	अन्य विविध आय	१,०००,०००/-	४,४१३,९९०/-	४४१
१०	पटके सवारी कर	२४,०००,०००/-	२१,७३४,४९५/-	९१
११	ग्रेडर तथा रोलर भाडा	१,०००,०००/-	५८१,९००/-	५८
१२	प्राकृतिक स्रोत उपभोग कर बाडँफाँड आय	२०,२००,०००/-	-	-
१३	सडक बोर्ड नेपालबाट अनुदान	९,०००,०००/-	३,३५०,०८१/-	३७
१४	न.बि. कोषबाट ऋण तथा अनुदान	८,०००,०००/-	-	-

४. **लक्ष्य प्रगतिको स्थिति :** आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम २४ मा चौमासिक प्रगति विवरण पेश गर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले सञ्चालन गरेका जिल्ला स्तरिय तथा केन्द्रिय स्तरिय आयोजनामध्ये सबै आयोजनाको उपर्युक्त नियम बमोजिम अनुसूची २ बमोजिमको ढाँचामा प्रगति विवरण दिएको छैन् ।

५. **चौमासिक खर्च :** आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम २३ वमोजिम स्वीकृत भएको कार्यक्रममा नियम २५ बमोजिम चौमासिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्ने र चौमासिक कार्यलक्ष्य तथा कार्यक्रम बमोजिम कार्यसम्पादन सम्पन्न गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार प्रथम चौमासिकमा २३.४३ प्रतिशत, दोश्रो चौमासिकमा २४.९० प्रतिशत र तेश्रो चौमासिकमा ५१.६७ प्रतिशत खर्च गरेको देखिएको छ । यसरीनै आषाढ मसान्तमा १८.९८ प्रतिशत खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिंदा सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन ।

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
६.	**आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो कार्यालयबाट सम्पादन गरिने कार्य मितव्ययी, प्रभावकारी, नियमितता र दक्षतापुर्ण ढंगबाट सम्पादन गर्न र वित्तीय प्रतिवेदन प्रणालीलाई विश्वसनिय बनाउन तथा प्रचलित कानून बमोजिम कार्यसम्पादन गर्न आ-आफ्नो कामको प्रकृति अनुसारको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपमहानगरपालिकाले सार्वजनिक-निजी साझेदारी योजना सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७४, उपमहानगरपालिकाबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७५ तथा उपमहानगरपालिकाको घर नक्सा निर्माण (डिजाईन) सहायता निर्देशिका, २०७५ जस्ता आन्तरिक नियन्त्रण सम्बन्धी निर्देशिका तयार गरेको छ । कार्यलाई प्रभावकारी, नियमित र दक्षतापूर्ण ढंगबाट सम्पादन गरी उत्कृष्ट नतिजा लिन तत्काल अन्य आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्बन्धी निर्देशिकाहरु तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने देखिन्छ । नगरसभाबाट सार्वजनिक लेखा समिति गठन गरी आय व्ययको हिसाव परीक्षण गराइनु पर्दछ ।	
७.	**स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम उपमहानगरपालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ४ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, सन्तुलित वितरणमा बजेट सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन गर्नुपर्ने र कार्यपालिकामा पेश गर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । विषयगत तथा पूर्वाधारका क्षेत्रमा रकम विनियोजन गरी योजना छनौट तथा सोको प्राथमिकीकरण आंशिक रुपमा कार्यान्यनमा ल्याएता पनि ठुला पूर्वाधारका क्षेत्रलाई बजेटको प्राथमिकतामा नराखेको देखिन्छ । साना, ठुला, मझौला पूर्वाधार क्षेत्रको विकासमा बजेट व्यवस्थापन गरी आगामी दिनमा कार्यान्वयनमा ल्याउन कार्यक्रमलाई छनौटमा राखिनु पर्दछ । बजेट तथा श्रोतको प्राथमिकता तयार गरी योजना कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक छ ।	
८.	**आन्तरिक ऋण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६८ बमोजिम उपमहानगरपालिकाले वीत्त आयोगको सिफारिसमा सम्बन्धित सभाबाट स्वीकृत गरी उत्पादनशिल, रोजगारमुलक, आन्तरिक आयवृद्धि तथा पूँजीगत कार्यका लागि आन्तरिक ऋण लिन सक्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपमहानगरपालिकाले आन्तरिक ऋण लिएको देखिदैंन भने पुरानो ऋणको साँवा रकम रु.४७,४९,२७०।२० तथा उक्त ऋणमा व्याज रकम रु.२७,१३,०२२।६५ भुक्तानी गरेको देखिन्छ ।	
९.	**धरौटी :** गत वर्षको बाँकी रु.१,०२,८३,३७२।८२ र यो वर्ष रु.३२,७०,०३५।२७ आम्दानी समेत रु.१,३५,५३,४०८।०९ मा यो वर्ष रु.४०,७५,९६३।८० फिर्ता गरी रु.९४,७७,४४४।२९ मौज्दात बाँकी रकम नेपाल बैंक लिमिटेडको बैंक खातामा मौज्दात देखिन्छ । धरौटीको आर्थिक वर्षगत आयु वर्गिकरण नगरेको, पुरानो धरौटी आवश्यक कार्यविधि पुरा नगरी मौज्दात जिम्मेवारी सार्दै ल्याएको, धरौटी राख्नेको पुरा विवरण खुलाएको देखिएन । धरौटीको यथार्थ विवरण तयार गरी दायित्व हिसाव अद्यावधिक गरिनुपर्दछ ।	
१०.	**स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम उपमहानगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभूत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उपमहानगरपालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको देखिएन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा भूमिका अगाडि बढाउन आवश्यक छ । तथ्याङ्क बेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यावन्यनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यसतर्फ उपमहानगरपालिकाले अभिलेख व्यवस्थापन गर्न जरुरी छ ।	
११.	**कारोबारको लेखा :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ बमोजिम उपमहानगरपालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा तथा राजश्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरण महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको सिफारिसमा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा राखी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले उपमहानगरपालिकाको कोषबाट भएको खर्च रकमको चौमासिक प्रगति त्यस्तो अवधि समाप्त भएको १५ दिनभित्र कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नु पर्ने, उपमहानगरपालिकाले आफ्नो आय र व्ययको विवरण प्रत्येक महिनाको ७ गतेभित्र सार्वजनिक गर्नुपर्ने, उपमहानगरपालिकाले स्थानीय सञ्चित कोषमा भएको आय व्ययको चौमासिक शीर्षकगत विवरण तयार गरी संघीय अर्थ मन्त्रालय, प्रदेश अर्थ मन्त्रालय तथा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वीत्त आयोगमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपमहानगरपालिकाले महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको लेखा प्रणाली SUTRA मा लेखा राखेको देखिएन । प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तेश्रो चौमासिक प्रतिवेदन कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गरेको समेत देखिएन । आय र व्ययको विवरण मासिक विवरण नगर दर्पण, साप्ताहिक स्तम्भ पत्रिकामा प्रकाशन गर्ने गरिएको, चौमासिक विवरण संघीय अर्थ तथा संघीय मामिला मन्त्रालयमा पठाएको तर प्रदेश अर्थ मन्त्रालयमा तेश्रो चौमासिक विवरण नपठाएको देखिन्छ । ऐनको प्रावधान पूर्ण रुपले पालना गर्नुपर्दछ ।	
१२.	**लेखापरीक्षण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ बमोजिम उपमहानगरपालिकाले कानून बमोजिम आफ्नो आय र व्ययको आन्तरिक लेखा परीक्षण गराई आन्तरिक लेखापरीक्षणले औँल्याएका कैफियत सम्बन्धित अधिकारीले अन्तिम लेखापरीक्षण हुनुभन्दा अगावै सम्परीक्षण गराई आन्तरिक लेखापरीक्षणको एक प्रति प्रतिवेदन सहित आफ्नो आय तथा व्ययको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखापरीक्षकबाट गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । उपमहानगरपालिकाको आफ्नै आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा रहेको, उक्त शाखामा एक जना कर्मचारीको व्यवस्था रहेको देखिन्छ । उपमहानगरपालिकाले आफ्नो आय र व्यवको आन्तरिक लेखापरीक्षण आफ्नै शाखाबाट गराएको देखिन्छ । आन्तरिक लेखापरीक्षणले औँल्याएका कैफियत सम्बन्धित अधिकारीले अन्तिम लेखापरीक्षण हुनुभन्दा अगावै सम्परीक्षण गराएको देखिदैन । आन्तरिक लेखापरीक्षण तोकिएको समयमा सम्पन्न गराई नियन्त्रण प्रणाली सवल गराउनु पर्दछ ।	
१३.	**तलवी प्रतिबेदन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तह अर्न्तगतका कर्मचारीहरुको वार्षिक तलबी प्रतिबेदन तयार गरी आन्तरीक लेखापरीक्षकबाट पारीत गराई तलब खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार कार्यालयले कर्मचारीहरुको तलबी प्रतिवेदन पारीत गरी तलव खर्च लेखेको छ । सम्पूर्ण पदाधिकारीहरु तथा कर्मचारीहरुको उपमहानगरपालिकाबाट भुक्तानी भएका तलब, भत्ता लगायत सुविधाहरुको वार्षिक साराशं प्रतिबेदन बनाएको देखिएन । तलब, भत्ता, सुविधा लगायतका उपमहानगरपालिकाबाट पदाधिकारीहरु तथा कर्मचारीहरुलाई भुक्तानी गरिएको साराशं प्रतिवेदन तयार गरी लगत राख्नुपर्ने देखिन्छ ।	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
१४.	**बैङ्क हिसाब :** कार्यालयको खाता हिसाव र बैङ्क हिसाव एक आपसमा भिडान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय संञ्चित कोष खाता, चालु खर्च खाता, पूँजीगत खर्च खाता, धरौटी खाता लगायत अन्य विभिन्न ९ वटा कोष खाताहरु समेत कार्यालयको जम्मा १३ वटा बैङ्क खाताहरु सञ्चालनमा रहेको र उक्त सबै बैङ्क खाताहरुको बैङ्क हिसाब मिलान तयार गरेको देखिन्छ ।	
१५.	**न्यायिक समिति :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४९(१०) बमोजिम न्यायिक समितिले विवादमा मेलमिलाप गराउने प्रयोजनको लागि प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्र गठन गर्न सक्ने र दफा ५३ (२) बमोजिम न्यायिक समितिले आफूले गरेको कामको वार्षिक विवरण अध्यक्ष वा प्रमुख मार्फत सम्बन्धित सभामा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । न्यायिक समितिले २०७५।३।१५ मा मेलमिलापकर्तालाई क्षेत्रगत कार्यक्षेत्र तोकी ६ वटा मेलमिलाप केन्द्र गठन गरेको छ । न्यायिक समितिले आफूले गरेको कामको वार्षिक विवरण मिति २०७५।३।९ मा निर्णय गरी प्रमुख मार्फत् सभामा पेश गरेको पाइयो । आर्थिक वर्ष २०७४।७५ मा न्यायिक समितिमा जम्मा १८ वटा उजूरी निवेदन/मुद्दा/केश/दर्ता भएकोमा १२ वटा फछ्र्यौट भई ६ वटा कारबाही प्रक्रियामा बाँकी रहेका छन् भने एउटा मात्र मेलमिलाप भई टुङ्गिएको देखियो । न्यायीक समितिमा पर्न आएका निवेदनको निर्धारित समयमा कारवाही प्रक्रिया पुरा गरी न्यायीक समितिले अपनाउने निर्णय तथा कारवाही टुङ्गो लगाउनु पर्ने देखिन्छ । न्यायीक समितिमा विशेषत: जग्गा खिचलो, सम्बन्ध विच्छेद, पालनपोषण तथा हेरचाह, घर बहाल ढिलाई, घरखाली करार अनुसार काम गर्न नदिएको, बाटो खिचलो लगायतका निवेदन परेको देखिन्छ । प्रक्रियामा रहेका मुद्दा फछ्र्यौटतर्फ सक्रियता अपनाई उपमहानगरपालिकाको न्याय सम्पादन सर्व स्वीकार्य, भरपर्दो तथा छरितो बनाउन जरुरी देखिन्छ ।	
१६.	**एकीकृत विवरण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ बमोजिम प्रत्येक आर्थिक वर्ष र आय व्ययको एकीकृत लेखा बनाई पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले तयार गरेको एकीकृत आर्थिक विवरणमा सबै विषयगत क्षेत्रको कारोवार समेटेको छैन । गत वर्ष हर्नामाडी, हटिया, पदमपोखरी, चुरीयामाई र बसामाडी उपमहानगरपालिकामा समाहित भएकोमा ती वडा कार्यालयमा गत वर्ष मौज्दात रहेको रकम जिम्मेवारी सारेको देखिएन । साविकको रकम जिम्मेवारी नसारेको कारण आय व्ययले यथार्थ स्थिति प्रस्तुत गरेको छैन ।	
१७.	**सम्पत्ति हस्तान्तरण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल-अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख त्यसरी कायम भएका गाउँपालिका वा नगरपालिकामा स्वत: हस्तान्तरण हुने व्यवस्था छ । यसरी हस्तान्तरण हुने सम्पूर्ण सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत खाता २०७५ असार मसान्तभित्र स्थानीय तहले तयार गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा उपमहानगरपालिकाले वडागत समेत सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत तयार गरेको देखिएन । कम्प्युटर, ल्यापटप, प्रिन्टर, मोबाईल फोन सेट र फर्निचर जस्ता मूल्यवान सामानहरु जिम्मेवारी सार्ने गरेको पाइएन । यसरी जिन्सी मालसामानको आम्दानी नजनाउँदा जिन्सी मालसामानहरु हराउन, हिनामिना हुनसक्ने हुँदा खरिद गरिएका मालसामानहरुको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित जिन्सी खातामा आम्दानी जनाई जिन्सी खाता अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।	
१८.	**बरबुझारथ :** मन्त्रालयको २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा समाहित भएका साविकका गाउँ विकास समिति तथा नगरपालिकाको	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	नाममा रहेको गत विगत वर्षको सबै पेश्की तथा बेरुजु अभिलेख समायोजन भएको नगरपालिकामा कायम गरी नियमानुसार पेश्की फछ्र्यौट तथा बेरुजु सम्परीक्षण कार्य गर्नुपर्नेमा यस उपमहानगरपालिकामा समाहित भएका साबिकका विषयगत कार्यालयको बेरुजू लगत तथा सम्परीक्षणको अभिलेख उपमहानगरपालिकाले यकिन गरी अध्यावधिक नगरेकोले उपमहानगरपालिकाले उक्त व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।	
१९.	**स्रोत नक्साङ्कन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम प्रत्येक गाउँपालिका र नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन वा उपमहानगरपालिकाको प्रोफाईल तयार गर्नुपर्नेमा सो तयार गरेको पाइएन ।	
२०.	**कल्याण/अवकाश कोष :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका कर्मचारीले निजको सेवाशर्त तथा कानून बमोजिम अवकास हुँदा प्राप्त गर्ने योगदानमा आधारित उपदान, औषधिउपचार लगायतका सुविधा उपलव्ध गराउन अवकास कोषको स्थापना गर्ने व्यवस्था छ । दफा ९१ (२) बमोजिम उक्त अवकास कोषमा स्थानीय तहले आफ्नो दरवन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलवबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम वरावरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सेवा वा पदबाट कर्मचारी अलग हुदाँ उक्त कोषबाट खर्च लेखी सुविधा उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । उपमहानगरपालिकाको कर्मचारी कल्याण कोष खातामा गत आ.व. देखिको बाँकी रु.१,४५,६४,४७०।१२ मा यो वर्ष पटक पटक गरी रु.२,००,००,०००।- चालु खर्च खाताबाट कर्मचारी कल्याण कोष खातामा ल्याएको र रु.१,००,००,०००।- एकमुष्ट कर्मचारी कल्याण कोष खाताबाट अवकाष कोष खातामा ल्याएको देखियो । उपमहानगरपालिकाले ऐन प्रारम्भ भएको २०७४ आश्विन २९ अर्थात कार्तिकदेखि १० प्रतिशतको योगदान व्यवस्था अपनाउनु पर्नेमा अपनाएको देखिएन । ऐनले गरेको व्यवस्था पालना गरी कोष सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।	
२१.	**आकस्मिक कोष :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७० बमोजिम उपमहानगरपालिकाले स्थानीय कानून बमोजिम आकस्मिक कोष स्थापना गरी सञ्चालन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । उपमहानगरपालिकाको यो ऐन बमोजिम स्थापना गरेको आकस्मिक कोष खाता नभएको तर विशेष कोष अन्तर्गत कर्मचारी कल्याण कोष, मर्मत सम्भार कोष, प्रकोप/विपद् कोष, मानव संशाधन कोष, वातावरण विकास कोष, गरीवी निवारण तथा सामाजिक कोष, महिला तथा बालबालिका कोष, सामाजिक सुरक्षा कोष तथा अवकाश कोष जस्ता ९ वटा विभिन्न विशेष कोष खाताहरु रहेको देखिन्छ तर सबै कोष खाताहरुको सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधिहरु बनाएको देखिएन ।	
२२.	**स्थानीय सञ्चित कोष :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७५ बमोजिम एक आर्थिक वर्षमा खर्च हुन नसकी बाँकी रहेको रकम आर्थिक वर्षको अन्त्यमा उपमहानगरपालिकाको सञ्चित कोषमा स्वतः जम्मा (ट्रान्सफर) हुने व्यवस्था छ । यो आर्थिक वर्षको अन्त्यमा उपमहानगरपालिकाको पूँजीगत खर्च खाताबाट रु.१,४८७०९ र चालु खर्च खाताबाट रु.८०,६६,०९५।६७ को चेकबाट स्थानीय सञ्चित कोष खातामा जम्मा (ट्रान्सफर) गरेको देखिन्छ ।	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
२३.	**वातावरणीय प्रभाव** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ ले नगरपालिका क्षेत्रमा स्थल, जल, वायू तथा ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रण गरी वातावरण संरक्षण गर्ने कार्यमा सहयोग गर्ने गराउने कर्तव्य तोकेको छ । उपमहानगरपालीकाले यो वर्ष वातावरण संरक्षण, नगर र नदी सफाइ कार्यक्रम सञ्चालन गरेको विवरण पेश गरेकोमा वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार गरेको छैन । सालबसाली रुपमा सरसफाइ अन्तर्गत नगर क्षेत्रको सडक सफाइ, फोहोर सङ्कलन गर्ने, नियमित सरसफाई, दैनिक ढल निकास खोल्ने, सिनो व्यवस्थापन, भुस्याहा कुकुर नियन्त्रण, लास व्यवस्थापन, चाडपर्व, शनिवार नगर र नदी सरसफाई आदि पर्दछन् । ढल निर्माणको एकीकृत बहुवर्षे योजना र प्रगति विवरण पेश भएन । सोलार बत्ती, मोटोराइज ट्राइसाईकल, ब्यालर, कम्पोष्ट प्लान्ट सचेतना लगायतको अभियान संञ्चालन गरी शहरी वातावरण सुधार गर्ने कार्य भएको देखिएन । वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनलाई ध्यान दिई कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुपर्दछ । शीर्षक अनुसारको बजेटमा पर्याप्त ध्यान दिएको देखिएन ।	
२४.	**कर व्यवस्था** : एकिकृत सम्पत्ति करको व्यवस्थापन हुन नसकेको, घर वहालको हकमा लगत तयार नगरेवाट वहाल करको असूली न्यून रहेको, उपमहानगर क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोवारको आधारमा कर लगाउने व्यवस्था अनुरुप पेशा व्यवसायको लगत तयार नगरेको, जडीवुटी, कवाडी र जीवजन्तु करको आय ठेक्का व्यवस्थापन नगरेको, सवारी साधन कर व्यवस्थापन नभएको र आर्थिक वर्ष २०७४।७५ मा प्रदुषण सेवा शुल्क नउठेको, पार्किङ्ग शुल्कवाट न्यून आय प्राप्त गरेको अवस्था छ । आय प्राप्तिको दायरा वृद्धि गरी राजस्व सङ्कलनमा लक्षित स्थिति पुरा गर्न आवश्यक देखिन्छ ।	
२५.	**व्यवसाय कर** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा उपमहानगरपालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । उपमहानगरपालिकाले व्यवसायीहरुको लगत राखी राजस्व असुल गर्नुपर्नेमा व्यवसायीहरुको लगत अद्यावधिक भएको देखिएन । लगतमा भएका सम्पूर्ण व्यवसायीहरुबाट कर रकम सङ्कलन गरेको समेत देखिएन । उपमहानगरपालिकाले व्यक्तिगत स्वघोषणाका आधारमा मात्र व्यवसाय दर्ता र नविकरण गर्ने गरेको तथा दर्ता नभएका व्यवसायहरुको अनुगमन गरेको पाइएन । उपमहानगरपालिका क्षेत्रभित्रका सम्पूर्ण व्यवसायीहरुको अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।	
२६.	**सवारी कर** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ मा उपमहानगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रका सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी दर्ता तथा वार्षिक सवारी कर र आफ्नो क्षेत्रमा आउने सबै प्रकारको सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी कर उठाउने उल्लेख छ । उपमहानगरपालिकाले सवारीहरुको दर्ता एवं नविकरणबाट यो वर्ष रु.१,५०,०००।- असुल गर्ने लक्ष्य राखेकोमा रु.२५,०५५।०० मात्र असुल भएको देखियो । उपमहानगरपालिकाले सवारीहरुको दर्ता एवं नविकरण अद्यावधिक गरेको पाइएन । सम्बन्धित निकायसँग अबिलम्ब समन्वय गरी हरेक वर्ष दर्ता हुने सवारीको अभिलेख राखी कर असूलीलाई प्रभाबकारी बनाउनेतर्फ ध्यान जानु पर्दछ ।	
२७.	**मनोरञ्जन कर** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ बमोजिम सिनेमा, भिडियो हल, सांस्कृतिक प्रदर्शन हल, संगीत, थियटर मनोरञ्जन प्रदर्शनस्थल, ऐतिहासिकस्थलको प्रवेश शुल्कमा कर लिनुपर्ने व्यवस्था छ । आर्थिक	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	वर्ष २०७४।७५ मा उपमहानगरपालिकाले मनोरञ्जन कर रु.१,५०,०००।- असुल गर्ने लक्ष्य राखेकोमा रु.१,७५,०००।०० असुल गरेको देखिन्छ । उपमहानगरपालीका क्षेत्रभित्रबाट उठ्नु पर्ने मनोरञ्जन कर यकिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।	
२८.	**सार्वजनिक परीक्षण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दीगो, भरपर्दो, पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष ऐनको व्यवस्था बमोजिम सार्वजनिक परीक्षण गरेको नदेखिएकोले ऐनको प्रावधान पालना गर्नुपर्ने देखिएको छ ।	
२९.	**योजना र तयारी :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम उपमहानगरपालिकाले नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समय सीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुनेगरी सुशासन, वातावरण, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद व्यवस्थापन, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण जस्ता अन्तर सम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिई आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने, उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने, जनताको जीवनस्तर, आम्दानी र रोजगार बढ्ने, स्थानीय बासिन्दाहरूको सहभागिता जुट्ने, स्वयं सेवा परिचालन गर्न सकिने तथा लागत कम लाग्ने, स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग हुने, महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि हुने, दीगो विकास, वातावरणीय संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्न सघाउ पुऱ्याउने, भाषिक तथा सांस्कृतिक पक्षको जगेर्ना र सामाजिक सद्भाव तथा एकता अभिवृद्धिमा सघाउ पुऱ्याउने विषयलाई प्राथमिकता दिई स्थानीय बुद्धिजीवि, विषय विज्ञ, अनुभवी, पेशाविद, सीमान्तकृत तथा लोपोन्मुख समुदाय, महिला, बालबालिका, दलित, युवा, अल्पसङख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक लगायतका सरोकारवालाहरूको अधिकतम सहभागितामा योजनाका सम्भाव्यता अध्ययनको आधारमा स्रोत साधनको पूर्वानुमान, आयोजनाका प्राथमिकीकरण, योजना कार्यान्वयन तालिका र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना समेत तयार गरी आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका विकास आयोजनाहरुको सूची बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । ऐनले परिकल्पना गरेको बिषयहरु समेटी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।	
३०.	**सभाको बैठक, समिति तथा सञ्चालन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २२ बमोजिम सभाले आफ्नो कार्यप्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न नियमावली बनाई कुनै सदस्यको संयोजकत्वमा लेखा समिति, विधायन समिति, सुशासन समिति लगायत आवश्यकता अनुसार अन्य समिति र विशेष समिति गठन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपमहानगरपालिकाको सभाको बैठक ४ पटक बसेको, सभाले ३ सदस्यिय न्यायिक समिति, ३ सदस्यिय विधायक समिति र ५ सदस्यीय सुशासन समिति गठन गरेको तर हालसम्म पनि लेखा समिति गठन गरेको छैन । ऐन बमोजिम लेखा समिति गठन गर्नुपर्दछ ।	
३१.	**स्थानीय कानून :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७४(२) बमोजिम संघीय सार्वजनिक खरिद ऐनको अधीनमा रही उपमहानगरपालिकाले सार्वजनिक खरिद नियमावली बनाई लागू गर्न सक्ने, दफा १०२ बमोजिम उपमहानगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा ऐन बनाउन सक्ने, बनाइएको ऐनको अधिनमा रही	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउन सक्ने, बनाएको कानून स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गर्नुपर्ने तथा प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपमहानगरपालिकाले ११ वटा ऐनहरु, २ वटा नियमावलीहरु, ७ वटा कार्यविधिहरु र २ वटा निर्देशिकाहरु बनाएको देखिएता पनि उपमहानगरपालिकाको हरेक काम कारबाहीमा एकरुपता कायम गरी नगरबासीलाई पारदर्शिता तथा सुशासनको अनुभूती दिलाउन उपमहानगरपालिकाको अधिकार क्षेत्रभित्र परेका अन्य बिषयहरु समेतको कानून बनाउनुपर्ने देखिन्छ । उक्त ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिकाहरु उपमहानगरपालिको वेभसाइट मार्फत प्रकाशन गरेको भएता पनि सर्वसाधारणको जानकारीका निम्ति बनेका स्थानीय कानूनहरु छिटोभन्दा छिटो प्रिन्ट प्रति प्रकाशन गर्नुपर्ने देखिन्छ । बनेका स्थानीय कानूनहरु संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयलाई मिति २०७५।५।८ मा उक्त ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिकाहरु पठाएको देखिएता पनि प्रदेश सरकारलाई पठाएको देखिएन । ऐनको पूर्णपालना गर्नु पर्ने देखिन्छ ।	
३२.	**नीति, योजना, मापदण्ड तथा कार्यविधि :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम उपमहानगरपालिकाले संविधानको अनुसूची ८ मा उल्लेख भए अनुसारको एकल अधिकार, संविधानको अनुसूची ९ मा उल्लेख भए अनुसारको संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा प्रयोग गर्ने साझा अधिकार र अन्य काम, कर्तव्य र अधिकारको प्रयोग गर्दा आवश्यकता अनुसार नगर प्रहरीको गठन, सञ्चालन, व्यवस्थापन, नियमन, सहकारी संस्था, स्थानीय कर, सेवा शुल्क तथा दस्तुर, दण्ड, जरिवाना तथा प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी, पर्यटन शुल्क, स्थानीय तहमा राजस्व चुहावट नियन्त्रण, स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन, स्थानीयस्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना, सुरक्षित शहरी विकास, वस्ती विकास र भवन, आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई तथा पोषण, स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता, स्थानीय सडक, ग्रामिण सडक, कृषि सडक र सिँचाइ, कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशुस्वास्थ्य, सहकारी र कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण, खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना, वैकल्पिक उर्जा, विपद् व्यवस्थापन, जलाधार, वन, जङ्गल, वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण, भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास, व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह र तथ्याङ्क तथा सामाजिक सुरक्षा र गरिबी निवारण, सवारी साधन अनुमति तथा यातायात सेवा, भूमि व्यवस्थापन जस्ता क्षेत्रहरुको क्षेत्रगत कानून, नीति, योजना, मापदण्ड तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपमहानगरपालिकाले केही क्षेत्रहरुको क्षेत्रगत ऐन, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरु बनाएको देखिएता पनि स्थानीय तहमा राजस्व चुहावट नियन्त्रण, स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन, स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख सङ्कलन, खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना, वैकल्पिक उर्जा, जलाधार, वन, जङ्गल, वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण, भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास, व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह र तथ्याङ्क तथा सामाजिक सुरक्षा र गरिबी निवारण, सवारी साधन अनुमति तथा यातायात सेवा, भूमि व्यवस्थापन जस्ता क्षेत्रहरुको क्षेत्रगत कानून, नीति, योजना, मापदण्ड तथा कार्यविधि बनाएको नदेखिएकोले उपमहानगरपालिकाले आफ्नो काम कारबाहीमा एकरुपता ल्याउन, पारदर्शिता कायम गर्न तथा नगरबासीलाई सुशासनको अनुभुती प्रदान गर्न	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	संविधानले तोकेका उपमहानगरपालिकाको एकल तथा साझा अधिकार क्षेत्रभित्रका सम्पूर्ण क्षेत्रहरुलाई समेट्ने गरी हरेक क्षेत्रको क्षेत्रगत कानून, नीति, योजना, मापदण्ड तथा कार्यविधिहरु बनाई लागू गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	
३३.	**कार्यपालिका :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १४ बमोजिम कार्यपालिकाले आफ्नो काम कारबाही व्यवस्थित गर्न आवश्यकता अनुसार कुनै सदस्यको संयोजकत्वमा समिति वा उपसमिति गठन गर्न सक्ने तथा विषय विज्ञता आवश्यक पर्ने क्षेत्रमा कुनै सदस्य वा विषय विज्ञको संयोजकत्वमा कार्यदल गठन गर्न सक्ने, दफा १६ बमोजिम कार्यपालिकाको कार्यविभाजन र कार्यसम्पादन नियमावलीहरु स्वीकृत वा संशोधन भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र प्रदेश र नेपाल सरकारमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपमहानगरपालिकाको सभाले कार्य विभाजन नियमावली, २०७४ र कार्य सम्पादन नियमावली, २०७४ बनाई मिति २०७५।५।८ मा संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयलाई पठाएको देखिन्छ भने प्रदेश सरकारलाई पठाएको देखिदैन । आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञता आवश्यक पर्ने क्षेत्रमा कुनै सदस्य वा विषय विज्ञको संयोजकत्वमा कार्यदल गठन गरी कार्यपालिकाले आफ्नो काम कारबाही व्यवस्थित गर्ने तर्फ विशेष ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ । ऐनले गरेको व्यवस्था बमोजिम प्रदेश सरकारलाई समेत बनेका कानूनहरु पठाई ऐनको पूर्ण पालना गर्नु पर्ने देखिन्छ ।	
३४.	**सम्पत्ति विवरण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११० बमोजिम सदस्यले पद धारण गरेको र प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले साठी दिनभित्र आफ्नो र आफ्नो परिवारको सदस्यको नाममा रहेको चल अचल सम्पत्तिको स्रोत वा निस्सा सहितको अद्यावधिक विवरण प्रचलित कानूनले तोकेको ढाँचामा उपमहानगरपालिकामा पेश गर्नुपर्ने तथा पेश भएको सम्पत्तिको विवरण उपमहानगरपालिकाले अभिलेख राखी तीस दिनभित्र प्रदेश सरकार समक्ष पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपमहानगरपालिकामा आ.ब. २०७३।७४ समाप्ती पछि सम्पत्तिको विवरण जम्मा ३९ जना सदस्यहरुले मात्र साठी दिनभित्र पेश गरेको, ५२ जना सदस्यहरुले साठी दिन पछि पेश गरेको, ३ जना सदस्यहरुले सम्पत्तिको विवरण नै पेश नगरेको देखियो भने आ.ब. २०७४।७५ समाप्ती पछि कुनै सदस्यहरुले पनि सम्पत्ति बिबरण पेश गरेको विवरण प्राप्त भएन । पेश गरिएका सम्पत्ति बिबरणहरु उपमहानगरपालिकाले अभिलेख राखेको तर तीस दिनभित्र प्रदेश सरकार समक्ष पठाएको देखिएन । ऐनको पालना पूर्णरुपले गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	
३५.	**आचारसंहिता :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११२ बमोजिम स्थानीय तहले आफ्ना सदस्य तथा कर्मचारीको लागि अन्य विषयका अतिरिक्त निर्णय प्रक्रियामा निजी स्वार्थ वा हकहित जोडिएका विषयमा संलग्न हुन नहुने, पारदर्शी, जवाफदेही कार्य प्रक्रियाको अवलम्बन गर्ने, सार्वजनिक सम्पत्तिको दुरूपयोग गर्न नहुने, सार्वजनिक शिष्टाचार तथा सुशासन प्रवर्द्धन, एक अर्को स्थानीय तह, प्रदेश र सङघको कार्यप्रणाली तथा अधिकार क्षेत्रको सम्मान गर्ने लगायतका विषयहरू समावेश गरी आचारसंहिता बनाई लागू गर्न सक्ने व्यवस्था छ । यो पर्ष उपमहानगरपालिकाले जनप्रतिनिधि एवं कर्मचारीहरुले पालना गरौं भन्ने शीर्षक सहितको ९ बुँदे आचारसंहिता फ्लेक्सबोर्डमा बनाई वडा कार्यालयहरुमा र उपमहानगरपालिकाको शाखा कार्यालयहरुमा राखेको देखियो तर कार्यपालिकाको निर्णयबाट आचारसंहिता बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।	
३६.	**न्यूनतम दररेट निर्धारण** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ बमोजिम उपमहानगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण कार्य तथा अन्य सेवाको	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	प्रयोजनको लागि निर्माण सामग्री, नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको राष्ट्रिय न्यूनतम पारिश्रमिकभन्दा कम नहुने गरी ज्याला, भाडा तथा महसुलको स्थानीय न्यूनतम दररेट प्रत्येक आर्थिक वर्ष शुरु हुनुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै तोकी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपपहानगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको छुट्टै दररेट निर्धारण गरेको देखिएन ।	
३७.	**लगत तथा अनुगमन** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १२ बमोजिम वडा समितिले कार्यपालिकाबाट तोके अनुसार वडाभित्रका निजी घर तथा घर परिवारको लगत राख्ने, ऐतिहासिक, पुरातात्विक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक महत्वका सम्पदा, प्राचीन स्मारक, सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन, सार्वजनिक, ऐलानी, पर्ती जग्गाको लगत राख्ने तथा संरक्षण गर्ने, खुला क्षेत्र, चोक, घाट, पाटी, पौवा, सत्तल, धर्मशाला, धार्मिक तथा सांस्कृतिकस्थल, डाँडापाखा, चरनक्षेत्र, पानीको मूल, पोखरी, तलाउ, इनार, कुवा, धारा, ढुङ्गेधारा, गुठीघर, बाटो, सडक, पुल पुलेसा, कुलो नहर, पानी घट्ट, मिलको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी अद्यावधिक लगत राख्ने, संरक्षण गर्ने र खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचना सहितको वडाको पार्श्वचित्र तयार तथा अद्यावधिक गर्ने तथा वडाभित्र सञ्चालित विकास योजना, आयोजना तथा संलग्न उपभोक्ता समितिहरूका कार्यको अनुगमन तथा नियमन गर्ने, खाद्यान्न, माछा, मास, तरकारी, फलफुल, पेय पदार्थ तथा उपभोग्य सामग्रीको गुणस्तर र मूल्यसूची अनुगमन गरी उपभोक्ता हित संरक्षण गर्ने काम गर्न सक्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपमहानगरपालिकाका वडा समिति कार्यालयहरुले सो सम्बन्धी कुनैपनि छुट्टाछुट्टै लगत राखेको तथा अनुगमन गरेको देखिएन ।	
३८.	**सांस्कृतिक वा पर्यटकीय क्षेत्र :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९ (३) बमोजिम उपमहानगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रका कुनै स्थानलाई सांस्कृतिक वा पर्यटकीय क्षेत्र घोषणा गर्न सक्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपमहानगरपालिकाले कुनैपनि स्थानलाई सांस्कृतिक वा पर्यटकीय क्षेत्र घोषणा गरेको देखिएन ।	
३९.	**काजमा पठाउन सक्ने** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८९ बमोजिम नेपाल सरकारले स्थानीय तहको मागको आधारमा उपयुक्त देखेमा बढीमा दुई वर्षको लागि स्थानीय तहबाटै तलव भत्ता खाने गरी निजामती सेवाको कुनै कर्मचारीलाई काजमा खटाउन सक्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष विभिन्न कार्यालयहरुबाट जम्मा २६ जना कर्मचारीहरु उपमहानगरपालिकामा काजमा खटिई आएको देखिन्छ ।	
४०.	**प्रशासकीय सङ्गठन र कर्मचारी दरबन्दी** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम उपमहानगरपालिकाको आफ्नो कार्यबोझ, राजश्व क्षमता, खर्चको आकार, स्थानीय आवश्यकता र विशिष्टता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा उपमहानगरपालिकामा हरेक वडाको सङ्गठन संरचना समेत समावेश भएको विषयगत शाखा वा महाशाखा रहेको सङ्गठन संरचना कायम गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । उपमहानगरपालिकाको आफ्नै प्रशासकीय सङ्गठन संरचना रहिआएकोमा ऐनले तोकेको प्रावधान बमोजिमको प्रशासकीय सङ्गठन संरचना बनाई कर्मचारीको दरबन्दी समेत तोक्न बाँकी रहेको देखिन्छ ।	
४१.	**चालु प्रकृतिका खर्च :** वर्षभरमा कार्य सम्पादन गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने पूँजिगत प्रकृति जून आगामी दिनमा प्रतिफल दिन्छ त्यस्तो योजना छनौट गरी समग्र उपमहानगरपालीकाको पूँजिगत संरचना सम्वन्धि स्थायीत्व प्रदान गर्न आमूलरुपले	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम

प्रतिफल दिने र पुँजिको निर्माण हुने एवं वस्तु तथा प्राप्त भएको सेवा र उपलब्धीका उपयोगिताको सिर्जना हुने गरी पूँजिगत योजना छनौट गर्नुपर्नेमा पूँजीगत बजेटमा चालु प्रकृतिका विशुद्धरुपले उपयोगिता नदिने योजना छनौट गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनू उचित देखिएन । आर्थिक वर्ष २०७४।७५ मा स्वीकृत भएका योजना पूर्ण रुपले पूर्वाधार विकाससँग सम्वन्धित देखिएनन् । यस्ता कार्यक्रमवाट वस्तुमा उपयोगिताको सिर्जना नगर्ने हुदाँ पूँजी निर्माण हुने सम्भावना न्यून रहने गर्दछ । पूँजीगत बजेटमा चालु प्रकृतिको खर्च गरिनूले मूल्यको सार्थकता नरहने र अनुदानको समावेशी विकास पनि हुन नसक्ने स्थितिले समग्र पूर्वाधार विकासमा असर परेको छ । चालु प्रकृतिका वितरणकारी खर्चलाई प्रश्रय नदिन र अगामी दिनमा यस्ता कार्यक्रम नियन्त्रण गर्न उपमहानगरपालीका गम्भिर बन्न आवश्यक देखिन्छ । यसका केही उदाहरण निम्न छन् :

भौ.नं. तथा मिति	खर्च शीर्षक	रकम
४३-२०७४/५/२०	कुखुराको चल्ला खरिद	२५०,०००/-
४७-२०७४/५/२०	इन्टरनेट सेवा जडान	३०,०००/-
१०१-२०७४/५/२९	शिक्षकहरुको प्रथम चौमासिक तलव भत्ता निकासा	१२९,४३९,६८५/-
५७९-२०७४/१०/१०	शिक्षकहरुको दोस्रो चौमासिक तलव भत्ता निकासा	१०६,०१३,५९३/-
११५०-२०७५/२/६	शिक्षकहरुको तेस्रो चौमासिक तलव भत्ता निकासा	११२,६६६,७४५/-
१०३-२०७४/५/२९	अस्पतालको तलव भत्ता	२,९५१,१६९/-
	जम्मा:	**३५१,३५१,१९२/-**

४२. **योजना कार्यान्वयन** : यस उपमहानगरपालिकामा अवस्थित १९ वडामा नगरस्तरीय तथा वडास्तरीय ६५२ योजनाहरु नगर परिषद्बाट स्वीकृत गरिएको तथ्यांक प्राप्त भएको छ । चालु आ.व. मा कुल स्वीकृत योजनाको ७२ प्रतिशत (४६८) योजनाहरु सम्पन्न भएका छन् । बांकी १८३ योजनाहरु २०७४।७५ मा सम्पन्न भएका छैनन् । उपमहानगरपालिकाले योजना कार्यान्वयन स्थिति देखिने गरी अभिलेख अद्यावधिक गरेको छैन । योजनासंग सम्बन्धित अभिलेखहरु अद्यावधिक गरी तोकिएको समयभित्र कार्य सम्पन्न गराउनेतर्फ ध्यानाकर्षण हुनुपर्दछ ।

४३. **संचित कोषको उपयोग :** वित्तीय समानिकरण अनुदान शीर्षक अन्तर्गत आ.व. २०७४।७५ मा रु(५२,५५,९४,०००। रकम प्राप्त भएको पालिकाबाट पेश भएको आय व्यय विवरणमा देखिन्छ । प्राप्त रकममध्ये करिव ७३.३९ प्रतिशत अर्थात रु.३८,५७,८४,५६५।९५ मात्र यो वर्ष खर्च भएको देखिन्छ । एकातर्फ स्वीकृत गरिएका योजनाहरु समयमा सम्पन्न नभएको अवस्था छ भने अर्कोतर्फ रु.१३,९८,०९,४३४।०५ निष्क्रिय अवस्थामा मौज्दात रहेको देखिन्छ । सोको अलावा आन्तरिक आयतर्फको बचत समेत रु.२७,०१,१४,१४१।७१ मौज्दात निष्क्रिय रहेको छ । यसबाट उपमहानगरपालिकाको योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गरी सेवा प्रवाह गर्ने कार्य सवल देखिएन । उपरोक्त स्थितिले योजना/कार्यक्रम तथा बजेटको तयारी कार्य वस्तुपरक देखिदैंन । यथार्थपरक कार्यक्रम तथा बजेटको तयारी गर्ने र प्राप्त बजेटको सदुपयोग गरी योजना/कार्यक्रम सञ्चालनबाट गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्ने कार्यमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४४. **स्थानीय संचितकोष दाखिला :** विगतमा वडा कार्यालय पदमपोखरी, चुरीयामाई, हटिया, हर्नामाडी र वसामाडीमा मौज्दात रहेको रु.५,३७,३९२।१३ संचित कोषमा दाखिला भएको देखिएन । हालको रकम यकिन गरी उक्त रकम संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु. ५,३७,३९२/१३

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम

४५. **कर्मचारी तथा हाजिरी व्यवस्थापन :** प्राप्त विवरण अनुसार विभिन्न पदको २०९ जनाको दरवन्दी रहेकोमा १५२ पदपूर्ति भई २७ रिक्त रहेको देखियो । कर्मचारीको हाजिरी व्यवस्थापन सम्बन्धमा छलफल गर्दा इ-हाजिरी र रजिष्टरमा समेत उपस्थिति जनाउने गरेको जानकारी प्राप्त भएको छ । २०७४ श्रावणको हाजिरी रजिष्टर परीक्षण गर्दा आएको मात्र समय जनाउने, फर्केको नजनाउने, उपस्थिति समय नजनाउने जस्ता विभिन्न अवस्था देखिएका छन् । सेवा प्रवाहमा कर्मचारीको उपस्थितिले असर पर्ने र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सवल गर्न इ-हाजिरीको व्यवस्थापन अद्यावधिक गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

४६. **थप सुविधा** : कार्यालयले यो वर्ष कर्मचारीलाई संचार सुविधा वापत मासिक रु.५००।- ले रु.९,६६,०००।-, खाजा खर्च मासिक रु.४००।- ले ७,७२,८००।-, वडा सचिवलाई मासिक रु.१,०००।- ले २,२८,०००।-, सरसफाईका कर्मचारीलाई विदाको दिन कार्य गरे वापत रु.८००।- ले रु.२,४९,०००।-, बारुणयन्त्रका कर्मचारीलाई रासन वापत रु.८,५४,७३७।५६ र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई मासिक रु.१५,०००।- ले रु.१,८०,०००।- समेत कुल रु.३२,५१,१३७।५६ परिषदको निर्णयबाट सुविधा उपलव्ध गराएको छ।

४७. **पदाधिकारीहरुको पारिश्रमिक र सुविधा** :पदाधिकारीहरुको पारिश्रमिक तथा सुविधा राजपत्रमा प्रकाशन भएपछि मात्र भुक्तानी दिन मिल्नेमा ३ नं. प्रदेश राजपत्र २०७५ बैशाख २० मा प्रकाशन भएको आधारमा सोही अवधिपछि मात्र पारिश्रमिक तथा सुविधा भुक्तानी दिनुपर्नेमा उपमहानगरपालिकाले सपथ भई पदको कार्य गरेको मितिले अनुसूची १ मा उल्लेख भए बमोजिम पारिश्रमिक भुक्तानी गरेको देखियो । राजपत्रमा प्रकाशन हुनुभन्दा अगाडीको पारिश्रमिक तथा सुविधा रु.८२,६८,०००। भुक्तानी भएको छ ।

४८. **सवारी साधन तथा अन्य साधन खरिद** : यो वर्ष कार्यालयले टाटासुमो एक रु.३५,१०,०००।-, जीप एक रु.५६,५३,०१३।-, मोटरसाइकल तीन रु.६,३०,६९९।९६ र जे.सी.बी. एक रु.३४,३१,०००।- समेत रु.१,३२,२४,७१२।९६ मा खरिद गरेको देखियो । उक्त खर्चमध्ये रु.९९,३१,०००।- वित्तीय समानीकरणबाट र रु.३२,९३,७१२।९६ आन्तरिक स्रोतबाट भुक्तानी भएको छ। सवारी साधन खरिद गर्दा अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृत लिएको छैन् ।

४९. **कर्मचारी सुविधा** : यो वर्ष नेपाल सरकारका कर्मचारीलाई सञ्चार सुविधा वापत रु.६४,०००।-, खाजा खर्च वापत रु.२५,२००।- र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई मासिक रु.१५,०००।- का दरले रु.१,८०,०००।- भत्ता उपलव्ध गराएको छ । तोकिएको तलवभन्दा बढी भत्ता उपलव्ध गराउनुको स्पष्ट आधार देखिएन । यस सम्बन्धमा छलफल गर्दा साविकमा स्थानीय निकायका कर्मचारी सरहको सुविधा उपलव्ध गराएको जवाफ प्राप्त भएको छ ।

५०. **उपभोक्ताबाट काम गराएको :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार जटिल प्राविधिक पक्ष समावेश भएका आयोजनाहरु उपभोक्ता समितिबाट गराउन नहुने व्यवस्था छ । तर उपमहानगरपालिकाले जटिल प्राविधिक पक्ष समावेश भएका आयोजना समेत उपभोक्ता समिति मार्फत गराएको पाइयो । जसका उदाहरण निम्न छन् :

सि.नं	उपभोक्ता समितिको नाम	काम	सम्झौता रकम	कार्य सम्पन्न रकम	भुक्तानी (श्रमदान बाहेक)
१	जागरणपथ कालोपत्रे निर्माण उ.स.	जागरणपथ कालोपत्रे निर्माण हेटौंडा ७	७५०,१७५/-	८२१,८१९/-	५२०,८७४/-
२	लक्ष्मीचोक हुदैं	स्लाव ढलान	२,२७२,१९५/-	२,३९०,४९०/-	१,७००,०००/-

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम

	नयां वस्ती जाने स्लाव ढलान उ.स.	हेटौंडा ४			
३	भित्रि चिसापानी स्लाव ढलान उ.स.	कंक्रिट स्लाव ढलान हेटौंडा ५	६६६,७१९/-	७०२,२१५/-	३९९,६१८/-
४	भुवनेश्वर चिल्डेनपार्क स्लाव ढकाल उ.स.	सडक कालोपत्र गर्ने काम हेटौंडा ४	३,८७६,२०९/-	३,९०९,७३५/-	३,४८८,५८८/-
५	रंगशाला कालोपत्रे सडक निर्माण उ.स.	सडक कालोपत्र गर्ने कार्य हेटौंडा ६	१,४२९,८५०/-	१,४८४,४०६/-	१,०००,०००/-
		जम्मा:	**८,९९५,१४८/-**	**९,३०८,६६५/-**	**७,१०९,०८०/-**

५१. **आर्थिक सहायता :** कार्यालयले पूंजीगत खाताबाट विभिन्न संघ संस्था तथा भातृसंगठनहरुलाई आर्थिक सहायता वितरण गरेको देखियो । यस्ता खर्चमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ । यसका केही उदाहरण निम्न छन् :

भौ.नं. तथा मिति	सहायता प्राप्त गर्ने नाम	रकम	कैफियत
७९-२०७४/५/२६	दुर्गा पूजा मूल समारोह समिति	२५,०००/-	बिल नभएको
१०४-२०७४/५/२९	खेलकूद कार्यक्रम सहयोग	५,०००/-	,,
१०५-२०७४/६/२	नेपाल हकि संघ मकवानपुर	१५,०००/-	,,
१७१-२०७४/६/६	विभिन्न ५ वटा संघ संस्था	४५,०००/-	बिल पेश गरेको
१९१-२०७४/६/२२	प्रगतिशिल यूवा क्लव	१५,०००/-	,,
१९८-२०७४/६/२४	खेलकूद कार्यक्रम	२०,०००/-	,,
२१२-२०७४/६/२५	स्कूल रोड यूवा क्लव	१०,०००/-	,,
२६५-२०७४/६/८	हेटौंडा स्पोर्टस् एकेडेमी	२५,०००/-	,,
२६७-२०७४/७/१२	जनप्रिय मा.वि.	२५,०००/-	,,
२६९-२०७४/७/१२	रुद्रेश्वर मन्दिर क्षेत्र विकास समिति	९,०००/-	,,
६९७-२०७४/११/१४	ने.वि.संघ हेटौंडा	१०,०००/-	,,
१४२३-२०७५/३/१९	संस्कृति संरक्षण मञ्च, हेटौंडा	२०,०००/-	,,
	जम्मा:	**२२४,०००/-**	

५२. **आयोजना छनौट :** उपमहानगरपालिकाले आयोजना छनौट गर्दा नतिजामूखी तवरले मध्यम तथा ठूला आयोजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा अत्यन्तै साना तथा वितरणमुखी आयोजनाहरु समेत छनौट गरी सञ्चालन गरेको देखियो । साना आयोजना सञ्चालन गर्दा आयोजना सञ्चालनको नतिजामा समेत असर पर्ने देखिन्छ । यसका उदाहरण निम्न छन् :

भौ.नं. तथा मिति	सञ्चालित योजना	लागत अनुमान	सम्पन्न रकम
१२५७-२०७५/२/४	बाटो स्तरीकरण हेटौंडा १२	१३३,६७७/५४	१२७,०५०/५९
१२८३-२०७५/२/२८	स्लाव ढलान कार्य हेटौंडा १२	१३३,३७९/-	१८२,३६८/-
१४३१-२०७५/३/४	सडक ग्राभेल हेटौंडा १७	६२,५००/-	६३,२२९/-
१४९५-२०७५/३/२१	सडक निर्माण हेटौंडा ६	७२,३०७/-	८६,३३९/-
		४०१,८६३/५४	**४५८,९८६/५९**

त्यसैगरी उपमहानगरपालिकाको प्रमुखबाट विभिन्न मितिमा स्वीकृत भएका रु.१०,०००।-, ३०,०००।-, ४५,०००।- देखि ५,००,०००।- बजेट रकमका विभिन्न २१ योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई मिति २०७५।०३।०४ को कार्यपालिका बैठकबाट

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	अनुमोदन गरेको देखियो । यो वर्ष आकस्मिक भैपरी शीर्षकमा रु.५,७६४,५००/- बजेट व्यवस्था गरी सोमध्यबाट यसप्रकारका योजनामा रु.३८,३४,५६५।- खर्च गरेको देखिन्छ । यसरी उपमहानगरपालिकाको वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा समावेश गरी नगरसभाबाट योजना पारीत नगरी स-साना योजना तथा कार्यक्रमहरुमा स्वविवेकले रकम खर्च गर्दा रकमको पूर्ण सदुपयोग हुन नसक्ने भएकोले यसतर्फ उपमहानगरपालिका सचेत हुनुपर्ने देखिन्छ ।	
	आन्तरिक आयतर्फ	
५३.	**बक्यौता रकम असुली :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ मा वित्तीय अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत विभिन्न कर तथा शुल्क लगाउने र आय ठेक्का वापत बक्यौता रकम समेत असूल गर्ने व्यवस्था छ । उठ्नुपर्ने रकमको आयगत लगत तयार गरेको छैन । आय ठेक्का, सम्पत्ति बिक्री, मालपोत, अन्तःशुल्क, आय ठेक्का कर दस्तुरको वडागत लगत तयार नगरेबाट बक्यौता यकिन गर्नसक्ने अवस्था रहेन । उठनुपर्ने राजस्वको समष्टिगत लगत तयार गरी उठनुपर्ने र वास्तविक प्राप्तिको अभिलेख तयार गर्नुपर्ने र सोही अनुसार आयको लेखाङ्कन तथा प्राप्त हुनुपर्ने आयको लेखा हिसाव तयार गर्नेतर्फ विशेष रुपमा ध्यान दिनुपर्दछ ।	
५४.	**आन्तरिक आय :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले उपमहानगरपालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । उपमहानगरपालिकाले यस वर्ष १९ वटा वडा कार्यालय मार्फत विभिन्न शीर्षकमा जम्मा रु.२,९४,३६,९२९।- राजस्व असुली गरेको विवरण पेश गरेको छ । घरधुरीकर तथा मालपोतको असुल गर्नुपर्ने लगत तयार गरेको छैन । लगत अद्यावधिक गरिनुपर्दछ ।	
५५.	**राजस्वको अभिलेख :** आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ को परिच्छेद ४ दफा १२ र १३ मा राजस्वको अभिलेख अद्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ । उपमहानगरपालिकाले यस वर्ष राजस्व आम्दानीतर्फ म.ले.प.फा.नं. १०८ र २३ नराखेको तथा दैनिक राजस्व असुलीको भौचर उठाएको देखिएन । नियमावलीको व्यवस्था अनुसार म.ले.प.फा.नं. १०८ र २३ राखी राजस्व असूली लेखा व्यवस्थित हुनुपर्दछ । साथै असुली रकम असुल भएको भोलिपल्ट दाखिला गर्नुपर्नेमा वडा कार्यालयले ढिलो दाखिला गर्ने गरेको देखियो । असुली रकम नियमानुसार समयमै दाखिला गर्नुपर्दछ । दैनिक आम्दानी एवं बैङ्क दाखिला खाताहरुको प्रयोग गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सवल बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।	
५६.	**पटके सवारी कर (टी.सी.एन. क्षेत्र)** : उपमहानगरपालिकाले यो वर्ष टी.सी.एन. वाइपास क्षेत्रको पटके सवारी कर सङ्कलन गर्न बोलपत्र सम्बन्धी सूचना प्रकाशन गरी बढी अङ्क रु.२,५६,०९,९००।- मू.अ.कर बाहेक कबोल गर्ने पृथ्वी तारा एन.के जेभीसंग (२०७४।७५ देखि २०७५।७४ सम्मको लागि) २०७४।६।३१ मा सम्झौता गरेकोमा निम्नानुसार देखिएको छ :	
	(क) उपमहानगरपालिकाले न्यूनतम अङ्क रु.२,००,००,०००।- को कायम गरेकोमा सवारी साधनको अनुमानित प्रवेश संख्या, सवारी साधनको किसिम लगायतलाई आधार मानेको देखिएन । बोलपत्रदाताले कबोल गरेको अङ्क न्यूनतम कबोल हुनुपर्ने अङ्कभन्दा २८ प्रतिशत बढी भएको अवस्थाले समेत	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	न्यूनतम कबोल गर्नुपर्ने अङ्क भरपर्दो रुपमा तयार गरेको नदेखिंदा यसमा सुधार गर्नुपर्ने देखिएको छ ।	
	(ख) सम्झौतामा कबोल अङ्कको २० प्रतिशत ले रु.५१,२१,९८०।- सम्झौता भएको ७ दिनभित्र र प्रत्येक महिनाको ७ गते प्रति महिना रु.१८,६२,५३८।१९ दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सम्झौता अनुसार यो वर्ष रु.२,००,२२,२८५।५२ दाखिला गर्नुपर्नेमा रु.१,४४,३४,६७१।- मात्र दाखिला भएको छ । यो वर्ष दाखिला गर्नुपर्ने रकममध्ये रु.५५,८७,६१४।५२ आ.व. २०७५।७६ मा दाखिला भएको देखिन्छ । सम्झौता बमोजिम तोकिएको समयमा कुनै किस्ता दाखिला भएको देखिदैंन । किस्ता दाखिला गर्दा कार्तिकको किस्ता माघ महिनामा दाखिला भई ढिलो दाखिला भएको अवस्था छ । सम्झौतामा ढिलो दाखिला वापतको जरिवाना सम्बन्धी व्यवस्था समेत गरिएको छैन । अपूर्ण सम्झौता गर्ने सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाई सम्झौता बमोजिम समयमा दाखिला नभएमा जरिवाना लगाई समयमै असूल गर्ने प्रावधानको व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।	
	(ग) मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १५ मा स्थानीय निकाय वा नेपाल सरकारले कर लाग्ने वस्तु वा सेवा बिक्री गर्दा कर असूल गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उक्त व्यवस्था अनुसार रु.२,५६,०९,९००।- मा मू.अ.कर असुल भएको नदेखिएको र उक्त करदाता २०७४ मार्गदेखि नन्फाइलर समेत देखिंदा मू.अ.कर असुल गर्नुपर्ने रु.	३३,२९,२८७/-
५७.	**पटके सवारी कर हटिया क्षेत्र** : हटिया क्षेत्रबाट २०७४।७५ मा न्यूनतम रु.४०,००,०००।- मूल्याङ्कन गरी पटके सवारीकर असूल गर्न आय ठेक्का सम्बन्धी सूचना प्रकाशन भएकोमा एड.डी कन्स्ट्रक्शनको एक मात्र बोलपत्र रु.४०,००,१००।- को) पेश गरेकोमा स्वीकृत गरी २०७४।४।१ मा सम्झौता गरेको देखियो । सम्झौताको शर्त बमोजिम रु.८,००,०००।- सम्झौता गर्दा, रु.१६,००,०४०।- पौष मसान्त र रु.१६,००,०४०।- जेठ मसान्तभित्र दाखिला गर्ने उल्लेख छ । दाखिला सम्बन्धी प्राप्त विवरण परीक्षण गर्दा २०७४।३।३० मा रु.६,००,०००।- मात्र दाखिला भएको, त्यसैगरी दोस्रो किस्ता वापतको रकममध्ये रु.१८,१०,०००।- पटक पटक गरी २०७५।१।२६ सम्म दाखिला भएको र बांकी रु.१५,९०,०००।- पटक पटक गरी २०७५।४।२९ सम्म दाखिला भएको देखिन्छ । ठेक्का सम्बन्धी सूचना अनुसार दाखिला नभएको अवस्थामा सम्झौता गर्ने र समयमा दाखिला नगरेमा कारवाहीको प्रावधान नराख्ने पदाधिकारी यस सम्बन्धमा जिम्मेवार हुनुपर्दछ ।	
५८.	**मू.अ.कर र अग्रिम कर :** हटिया क्षेत्रको ठेक्का बन्दोवस्ती सम्बन्धी २०७४।२।१८ को सूचनाको सि.नं. ७ मा बोलपत्र स्वीकृत भएको जानकारी पाएको १५ दिनभित्र मू.अ.कर तथा अग्रिम कर एकमुष्ट दाखिला गर्ने उल्लेख छ । तर सम्झौता गर्दा आयमा लाग्ने सम्पूर्ण कर सम्बन्धित व्यवसायीले दाखिला गर्ने गरी सम्झौता गरेको देखियो । सूचना बमोजिम मू.अ.कर दाखिला गर्नुपर्ने देखिएको रु.	५,२०,०१३/-
५९.	**पटके सवारी कर मिनाहा :** उपमहानगरपालिकाको मिति २०७३ कार्तिक ५ देखि २०७४ कार्तिक ४ सम्म पटके सवारी कर उठाउन रु.१,८५,५०,०००।- (मु.अ.कर बाहेक) पृथ्वी कन्सट्रक्सन, चितवनसँग ठेक्का सम्झौता भएको, मासिक किस्ता रु.१३,४९,०९१।- प्रत्येक महिनाको ७ गतेभित्र भुक्तानी गर्ने शर्त भएकोमा २०७४ आषाढ मसान्त सम्म रु.१,३१,५३,६८३।- भुक्तानी प्राप्त भई २०७४ श्रावण देखिको एकमुष्ट रकम रु.३८,९६,३१७- मिति २०७४।०७।२१ मा मात्र भुक्तानी प्राप्त भएको	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	देखिन्छ । यसरी तोकिएको समयमा रकम भुक्तानी नगर्दा समेत सम्झौतामा उल्लेख भएको शर्त बमोजिम कारबाही गरेको देखिएन । लामो समयसम्म बाइपास सडक निर्माणका क्रममा सवारी साधन नगुड्दा पटके सवारी कर संकलनमा व्यवधान उत्पन्न भएकोले मिनाहाको लागि माग गरे अनुसार भनी कार्यपालिकाको मिति २०७४।०६।३१ को रु.१५,००,०००।- मिनाहा दिने गरी भएको निर्णय मिति २०७४।११।८ को नगरसभाबाट अनुमोदन गरी एकमुष्ट मिनाहा दिएको रकम रु.१५,००,०००।- के-कति दिन व्यवधान भई कुन आधारमा मिनाहा रकम गणना गरीएको हो, स्पष्ट आधार देखिएन । स्पष्ट आधार र मापदण्ड बेगर मिनाहा दिनु उचित देखिएन ।	
६०.	**बक्यौता भाडा :** कार्यालयले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार २०७२।७३ मा बसपार्क वाइपास रोडमा ४० कोठे भवन तथा शौचालय ठेक्का प्रथाद्धारा भाडामा लगाएकोमा व्यवसायी श्री इश्वर पण्डित (हेटौंडा २) बाट रु.३६,२१,१३१।८९ असुल गर्न बांकी देखिएको छ । पछिल्लो पटक असुल कार्यमा सहयोग गरिदिन जिल्ला प्रशासन कार्यालय, मकवानपुरलाई २०७५।७।८ मा पत्राचार गरे तापनि असुल नभएकोले उक्त रकम असुल गर्नुपर्ने रु.	३६,२१,१३१/८९
६१.	**फोहर सङ्कलन शुल्क :** हेटौंडा उपमहानगरपालिका र ग्रिन सिटी सर्भिस प्रा.लि. बीच नगर क्षेत्रभित्रका घरधुरी, पसलकवल, व्यवसाय तथा संस्थागत क्षेत्रबाट निस्कने फोहरजन्य पदार्थहरुको व्यवस्थापन गर्न २०७१।७५ मा साझेदारी सम्झौता भई सम्झौताको अवधि २०७५।७६ सम्म रहेको देखियो । तत्सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन् :	
	(क) आय विवरण अनुसार यो वर्ष रु.५७,९७,०४४।- आय प्राप्त भई प्रा.लि. मार्फत सङ्कलन भई उपमहानगरपालिकामा दाखिला भएकोमा रु.५७,५०,६५९। उक्त प्रालि. लाई फिर्ता भएको छ । फोहर सङ्कलन गरिने घरधुरी संख्याको यकिन नभएकोले उक्त आम्दानी यथार्थ भए नभएको यकिन गर्ने अवस्था देखिएन । घरधुरी संख्या यकिन गरी सो आधारमा सेवा शुल्क असुल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।	
	(ख) मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को दफा ६ ले रु.४० लाखभन्दा बढीको सेवा सम्बन्धी कारोबार गर्दा मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएको व्यक्ति वा संस्थाले मात्र गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उक्त प्रा.लि. (पान नं. ३०३६७९६६०) सो अवधिमा मू.अ.करमा दर्ता भएको नदेखिएकोले (२०७५।६।२१ मा दर्ता) उक्त कारोबारमा १३ प्रतिशतले लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर छुट भई राजस्व दाखिला नभएको अवस्था छ । ऐन, बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि कर असुल हुनुपर्ने रु.	७,५३,६१६/-
६२.	**सामाजिक सुरक्षा :** उपमहानगरपालिकालाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्न यो वर्ष कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्याल्यबाट निकासा रु.१८,०४,८०,३१२। प्राप्त भएकोमा रु.१७,८४,६५,७८६।५८ वितरण गरी निकासामध्ये रु.२०,१४,५२५।४२ मौज्दात देखिन्छ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्न छन् :	
	(क) सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिकाको बुंदा नं. २२ अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैङ्क मार्फत मात्र वितरण गर्नुपर्ने नगदै वितरण गर्नुपरे मन्त्रालयको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र वितरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उपमहानगरपालिकाले १९ वडामध्ये वडा नं. १४, १५, १६, १७ र १९ को सामाजिक सुरक्षा भत्ता वडालाई पेश्की दिई सम्बन्धित सेवाग्राहीलाई नगदै वितरण गरेको छ । तर मन्त्रालयको पूर्व स्वीकृति लिएको देखिएन ।	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम

(ख) सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधिको बुदा नं. १० अनुसार उपमहानगरपालिकाले भत्ता पाउने लाभग्राहीको फोटो सहित मूल अभिलेख प्रत्येक वडामा राख्नुपर्ने, बुंदा नं. ११ अनुसार भत्ता पाउन अयोग्य भए लगत कट्टा गर्नुपर्ने, बुंदा नं. १६ अनुसार स्थानीय निकायले सम्बन्धित वडा कार्यालय मार्फत प्रथम चौमासिकको भत्ता आश्विनको दोस्रो हप्ताभित्र, दोस्रो चौमासिक माघको दोस्रो हप्ता र तेस्रो किस्ता जेष्ठको दोस्रो हप्ताभित्र वितरण गर्नुपर्ने व्यवस्था भएपनि सो अनुरुप नगरी उपमहानगरपालिकाले प्रथम किस्ता आश्विन २९ गते, दोस्रो किस्ता चैत्र १४ गते र तेस्रो किस्ता आषाढ १ गते मात्र सम्बन्धित वडालाई पेश्की तथा बैङ्क खातामा निकासा गरेको देखिन्छ । उ.म.न.पा. ले फोटो सहितको अभिलेख तथा भत्ता पाउन अयोग्यको लगत अद्यावधिक गरेको देखिएन भने निर्देशिकाले तोकेको समय सीमाभित्र भत्ता वितरण समेत गरेको छैन् ।

(ग) सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधिको बुंदा नं. २८ बमोजिम कार्यक्रमको अनुगमन र सुपरिवेक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था भएकोमा अनुगमन गर्ने गरेको देखिएन । त्यस्तै बुंदा नं. ३५ अनुसार वडा सचिवले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तिमा १ पटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने, प्राप्त भएका गुनासा समाधान नभए स्थानीय निकाय कार्यालयमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था भएपनि सो अनुरुप भएको देखिएन । आगामी आ.व. मा भत्ता पाउनेको सूची मार्ग मसान्तभित्र स्थानीय तहको कार्यालय, वडा कार्यालय र सार्वजनिकस्थलमा प्रकाशन गर्नुपर्नेमा सूची तयार गरी प्रकाशन गरेको देखिएन ।

शिक्षातर्फ

६३. **विद्यालय अनुदान निकासा :** विद्यालयलाई तलव भत्ता लगायत कर्मचारी तथा बालविकासको तलव भत्ता निकासा दिनु पूर्व विद्यालयगत दरवन्दी, दरवन्दी अनुसार कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारी यकिन गरी मात्र निकासा दिनुपर्नेमा सो अनुसार यकिन गरेको देखिएन । निकासा दिदां प्रथम, दोस्रो तथा तेस्रो चौमासिक निकासा यकिन हुने निकासा लेजर तयार गर्नुपर्नेमा निकासा लेजर राखेको देखिएन । तसर्थ अभिलेख व्यवस्थापन गरी बढी निकासा जान सक्ने सम्भावनालाई न्यूनीकरण गर्नुपर्ने देखिन्छ । लेखापरीक्षणको लागि उपमहानगरपालिका क्षेत्रका ८४ विद्यालयमध्ये ४ विद्यालय छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । जसबाट देखिएका व्यहोरा निम्न छन् :

६४. **बढी निकासा** : विद्यालयलाई तलव भत्ता निकासा गर्दा दरवन्दी, पदपूर्ति तथा माग फाराम रुजु गरी सो पश्चात् चौमासिक निकासा गर्नुपर्नेमा सो अनुरुप नगरी निम्न विद्यालयलाई बढी निकासा दिएकोले असुल गरी राजस्व खातामा दाखिला गर्नुपर्ने रु. ४,०३,३५९/-

सि.नं	विद्यालयको नाम	निकासा			चौमासिक
		दिनुपर्ने	दिएको	बढी	
१	सिद्धार्थ मा.वि. हेटौंडा २	४,९०६,७८५/-	५,२०३,६९४/-	२९६,९०९/-	प्रथम
२	आधुनिक रा.मा.वि. हेटौंडा ४	४,४३७,६०३/-	४,४५८,११८/-	२०,५१५/-	तेस्रो
३	लक्ष्मी आधारभूत वि. हेटौंडा ५	१,११७,०५८/-	१,२०२,९९३/-	८५,९३५/-	दोस्रो
			जम्मा:	**४०३,३५९/-**	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम

६५. **अवकाश पछिको निकासा :** शिक्षकहरुको तलव भत्ता निकासा गर्दा कार्यरत रहेको दिनसम्मको मात्र तलव भत्ता निकासा दिनुपर्नेमा अवकाश भएको मितिभन्दा पछिको समेत तलव भत्ता निकासा दिएको पाइएकोले सम्बन्धित विद्यालयबाट फिर्ता प्राप्त गरी राजस्व खातामा दाखिला गर्नुपर्ने रु. २,६१,९३८/-

सि.नं.	विद्यालयको नाम	शिक्षकको नाम	अवकाश मिति	चौमासिक	निकासा		
					हुनुपर्ने	भएको	बढी
१	आधुनिक रा.मा.वि.	श्री ऋषिराम पोखरेल	२०७४/११/२४	दोस्रो	१६८,५७७/-	१७७,४४९/-	८,८७२/-
२	बंशगोपाल मा.वि. चौघडा	श्री ध्रुवराज शर्मा	२०७४/६/१८	प्रथम	१३१,३५६/-	१४७,८६९/-	१६,५१३/-
३	बंशगोपाल मा.वि. चौघडा	श्री होमनाथ गौतम	२०७४/९/१	दोस्रो	३०,४९५/-	१२१,९८०/-	९१,४८५/-
४	लक्ष्मी आधारभूत विद्यालय	श्री मंगलदिप बस्नेत	२०७५/२/१२	तेस्रो	९३,०२१/-	१५५,७८०/-	६२,७५९/-
५	बालजागृति यूवा वर्ष मा.वि.	श्री तेज बहादुर लामा	२०७५/२/२९	तेस्रो	१३०,३३२/-	१७४,१९४/-	४३,८६२/-
६	ज्योती मा.वि, हर्नामाडी	श्री शरद कुमार श्रेष्ठ	२०७५/३/४	तेस्रो	१३७,७४७/-	१७६,१९४/-	३८,४४७/-
				जम्मा:	**६९१,५२८/-**	**९५३,४६६/-**	**२६१,९३८/-**

खरिद व्यवस्थापन

सार्वजनिक खरिद कार्यलाई अझ बढी खुला, पारदर्शी, वस्तुनिष्ठ र विश्वसनीय बनाउन सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४ मा विभिन्न प्रावधानको व्यवस्था छ । कार्यालयको खरिद व्यवस्थापन सम्बन्धमा देखिएको व्यहोरा देहाय अनुसार छन् :

६६. **लागत अनुमान :** कार्यालयले विभिन्न निर्माण सम्बन्धी कार्यको लागत अनुमान गरेकोमा लागत अङ्कको तुलनामा कबोल अङ्क न्यून देखिएको छ । लागत अनुमान गर्दा यथार्थपरक हुनेगरी तयार गर्नुपर्दछ । त्यस सम्बन्धी केही उदाहरण देहाय अनुसार छन् :

ठेक्का नं	कामको विवरण	लागत अनुमान	कबोल अङ्क	घटी प्रतिशत
१-२०७४/७५	फुटपाथ, ड्रेन लोकप्रिय संगमचोकसम्म	१८,७४९,४०३/-	११,६७०,७३१/-	३७.७५
२-२०७४/७५	बाटो सुधार लेवोट जम्मु वोहोराटार	४,९३६,८०७/-	३,२४८,६९६/-	३४.१९
३-२०७४/७५	बाटो सुधार	४,९८१,२७६/-	३,६२७,२४६/-	२७.१८
५-२०७४/७५	फुटपाथ, कालोपत्रे मानस चोक मनकामना चोक	९,०५२,६४४/-	६,०१७,१९६/-	३३.५३

६७. **बीमा गराउनुपर्ने :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११२ मा खरिद सम्झौतामा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक दश लाख रुपैंयाभन्दा बढी मूल्यको निर्माण कार्य गर्दा निर्माण कार्यको पूर्ण प्रतिस्थापन खर्च लगायतको वीमा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले यो वर्ष ठेक्का व्यवस्थापन गरेका अधिकांश निर्माण कार्यमा वीमाको व्यवस्था गरेको छैन । नियमावलीको प्रावधान पालना गरी ठेक्का व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

६८. **अभिलेख :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४९ मा खरिद कारवाहीको अभिलेख अद्यावधिक रुपमा सम्पूर्ण कागजातको पञ्जिका समेत तयार गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयको ठेक्का सम्बन्धी फाइल परीक्षण गर्दा खरिद

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम

सम्बन्धी कागजात व्यवस्थित रुपमा नराखी म.ले.प.फा.नं. १९० तयार गरेको देखिएन । यसबाट ठेक्का व्यवस्थापन कार्य सवल नदेखिंदा तत्काल सुधार गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

६९. **प्रतिस्पर्धा :** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खरिद प्रक्रियामा सहभागी हुन बिना भेदभाव समान अवसर प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयको ठेक्का व्यवस्थापन सम्बन्धी केही फाइलको परीक्षण गर्दा नगरपालिका क्षेत्रभित्रको निर्माण व्यवसायी भएको तर नगरपालिकामा दर्ता नभएको शर्त समावेश गरी घटी कबोल गर्नेको बोलपत्र अस्वीकृत गरेको देखियो । यसबाट प्रतिस्पर्धामा असर परी मितव्ययी रुपमा खरिद नभएकोले सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

सि.नं	ठेक्का नं.	स्वीकृत भएको		अस्वीकृत भएको		फरक रकम
		निर्माण व्यवसायी	कबोल अङ्क	निर्माण व्यवसायी	कबोल अङ्क	
१	२-२०७४/७५	पञ्चकन्या पाखिन जेभी	३,२४८,६९५/७६	सन्तनु निर्माण सेवा	३,१६९,६००/-	७९,०९५/७६
२	१२-२०७४/७५	राना पाखिन जेभी	६,२७१,२६८/७२	सगरमाथा नि. सेवा	५,९९१,७५९/०९	२७९,५०९/६३
		जम्माः	**९,५१९,९६४/४८**	**जम्माः**	**९,१६१,३५९/०९**	**३५८,६०५/३९**

७०. **फुटपाथ तथा कालोपत्रे** : मानस चोकदेखि मनकामना चौकसम्मको फुटपाथ ड्रेन कन्स्ट्रक्शन तथा सडक कालोपत्रे गर्न सिजन कन्स्ट्रक्शनसंग २०७५।१।३० सम्म कार्य सम्पन्न गर्ने गरी २०७४।९।१८ मा रु.६०,१७,१९६।१४ को सम्झौता भएको देखियो । पहिलो रनिङ्ग बिलबाट रु.१४,३७,५००। भुक्तानी भएतापनि कार्यालयले कार्यालयमा सम्पर्क गर्न ताकेता गरेकोमा सम्पर्कमा नआएकोले जमानत जफत गरी कालो सूचीमा राख्ने गरी २०७५।४।२५ मा निर्माण व्यवसायीलाई पत्राचारसम्म गरेको देखियो । निर्माण व्यवसायीलाई भुक्तानी गरेको मोविलाइजेशन रु.१०,६४,९९०। मध्ये रु.३,००,०००। को पेश्की फछ्र्यौट भएतापनि रु.७,६४,९९०। बांकी रहेको छ । मोविलाइजेशन पेश्की जमानतको म्याद २०७५।६।२३ मा समाप्त भइसकेको देखिंदा सम्झौताका शर्त बमोजिम कार्य गराई म्याद थप गर्नुपर्ने रु. १०,६४,९९०/-

७१. **लोकप्रिय संगम चोक** : लोकप्रिय संगम चोक सडक मर्मत कार्य गर्न राना पाखिन जेभीसंग रु.१,१६,७०,७३१।१२ को २०७४।९।४ मा सम्झौता भएको देखियो । परिमाणमा थपघट भई रु.१९,४५,७७४। लागत अनुमान भएको कार्य रु.१५,५८,३२८। मा गर्न भेरिएशन जारी भएको छ । यो वर्ष दोस्रो रनिङ्ग बिलसम्म रु.६७,४३,२८२। को कार्य भएकोमा २०७५।८।३० सम्म ठेक्का अवधिको म्याद थप भएको छ । सम्झौताको शर्त बमोजिम कार्य गराई थप भेरिएशनको कार्य सम्पादन जमानत दाखिला गर्नुपर्ने रु. १,२५,७०७/-

७२. **कम्पाउण्डवाल निर्माण** : कार्यालय परिसरभित्रको कम्पाउण्डवाल सम्बन्धी कार्य २०७५।५।२५ सम्म सम्पन्न गर्न ढुंगाना कन्स्ट्रक्शनसंग रु.१४,०३,६४२।४४ को २०७५।३।२६ मा सम्झौता भएको छ । स्थलगत रुपमा २०७५।८।१८ मा निरीक्षण गर्दा कार्यारम्भसम्म भएको देखिन्छ । म्याद थपको लागि निवेदनसम्म पेश नभएकोले सम्झौताको शर्त अनुसार पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति लिई कार्य सम्पन्न गराउनु पर्दछ ।

७३. **बासुदेव सभागृह** : बासुदेव सभागृहमा सीभिल सम्बन्धी केही काम र सेनेटरी कार्य गर्न २०७३।३।२६ मा कृष्ण मञ्जु कन्स्ट्रक्शनसंग २०७३।६।३० सम्म काम सम्पन्न गर्ने गरी रु.३८,९४,०२१।६६ को सम्झौता भएको देखियो । २०७३।११।२६ सम्म म्याद थप भएकोमा हालसम्म कुनै भुक्तानी भएको देखिएन । मोविलाइजेशन जमानत

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	रु.७,००,०००। को म्याद २०७३।३।२६ र २०७०।६।२४ मा समाप्त भइसके तापनि मोविलाइजेशन पेश्की रु.६,७९,२०७। फछ्र्यौट भएको छैन । सम्झौताको शर्त बमोजिम कार्य सम्पन्न गराई जमानतको म्याद थप गर्नुपर्ने रु.	७,००,०००/-
७४.	**सुप्रेक्षा निर्माण सेवा** : साविक हेटौंडा १ देखि २९ वडासम्मको सडक मर्मत सुधार कार्य २०७५।३।१० सम्म सम्पन्न गर्न सुप्रेक्षा निर्माण सेवासंग रु.९९,०२,९७५।४७ को २०७४।१।७ मा सम्झौता भएको देखियो । प्रथम रनिङ्ग बिलबाट रु.२६,१२,७९०।४५ को भुक्तानी भए तापनि तत्पश्चात्को बिल पेश भएको देखिएन । सम्झौताको म्याद २०७४।९।३० सम्म थप भएतापनि तत्पश्चात् म्याद थप समेत भएको देखिएन । मोविलाइजेशन पेश्की वापत रु.८,७५,०००। भुक्तानी भएको रु.२,६२,५००। मात्र फछ्र्यौट भएको छ । मोविलाइजेशन पेश्की जमानतको म्याद २०१७ डिसेम्बरमा नै समाप्त भइसकेको देखिन्छ । सम्झौताको शर्त बमोजिम कार्य सम्पन्न गराई मोविलाइजेशन पेश्की जमानतको म्याद समेत थप गर्नुपर्ने रु.	८,७५,०००/-
७५.	**सोझै खरिद** : सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ मा ५ लाखभन्दा बढीको सामान प्रतिस्पर्धात्मक रुपमा सिलवन्दी दरभाउपत्र र बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले यो वर्ष मसलन्द, छपाई, सडक वत्ती, फर्निचर सूचीकृत फर्मको दररेट लिई रु.५४,२२,८३१।- मूल्यका सामान खरिद गरेको देखिन्छ । खरिद कार्य प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट गराउनु पर्दछ ।	
७६.	चुरियामाई ५ सडक स्तरोन्नती गर्न युनिभर्सल कन्सट्रक्सनसंग २०७३।११।११ मा रु.५९,९०,३०५।- को सम्झौता भएकोमा प्राविधिक जांचपास अनुसार भएको रु.४८,७२,२५९। को कार्यमा देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन् : (क) **म्यादथप** : सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० अनुसार सम्झौता बमोजिमको समयमा कार्य सम्पन्न गर्न नसके निर्माण व्यवसायीले म्याद समाप्त हुनु कम्तिमा ७ दिन अगाडि निवेदन दिनुपर्नेमा युनिभर्सल कन्सट्रक्सनसंग भएको सम्झौता अनुसार २०७४।२।३० मा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्नेमा सोको ७ दिन अगावै म्याद थपको निवेदन दिनुपर्नेमा २०७४।३।१९ मा मात्र म्याद थपको निवेदन दिएको अवस्थामा पनि २०७४।६।३० सम्म नियमावली विपरित म्याद थप गरिएको छ । (ख) **कार्यसम्पादन जमानत** : सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ अनुसार कार्य सम्पादन जमानतको म्याद त्रुटि सच्याउने अवधिभन्दा १ महिना बढीको हुनुपर्नेमा युनिभर्सल कन्सट्रक्सनले निर्माण कार्य २०७४।६।३० मा सम्पन्न गरेको आधारमा कार्य सम्पन्न जमानतको म्याद २०७५।७।२९ सम्म हुनुपर्नेमा नेपाल बंगलादेश बैङ्कबाट जारी गरेको रु.१३,७९,०००।- को कार्यसम्पादन जमानतको म्याद २०७५।३।३० सम्म मात्र भएकोले सोको म्याद थप हुनुपर्दछ । (ग) **श्रमदान** : कार्यालयले एकै प्रकृतिका कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत गराउंदा श्रमदानको अंश उस्तै हुनुपर्नेमा फरक पारी सम्झौता गरेको देखियो । यसरी फरक पार्दा श्रमदान फरक पार्नुपर्ने कारण उल्लेख गरिएको देखिएन । उदाहरण निम्नानुसार छन् :	

क्र.सं	कार्य	उ.स.को नाम	लगत ईष्टिमेट	सम्पन्न अंक	श्रमदान	श्रमदान %
१	हरिकुञ्जरोड देवीपथ सडक	सडक निर्माण उ.स, हेटौंडा २	९९,९५,६४४।-	९९,५३,९५१।-	१९,९०,७९१।-	२०

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम

	निर्माण					
२	वाइपास सडक निर्माण	सडकनिर्माण उ.स, हेटौंडा १०	९८,१०,०८३।-	८९,२३,१७५।-	१३,३८,४७६।-	१५

(घ) **बील बेगर भुक्तानी** : आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ३६ अनुसार कुनै रकमको भुक्तानी गर्दा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । उपमहानगरपालिकाले निम्नानुसारको भुक्तानी गर्दा बील भरपाई बेगर भुक्तानी गरेको देखिएकोले अनियमित देखिएको रु. ६,६६,६६६/-

भौ.नं./मिति	काम	सम्झौता रकम	संस्थाले व्यहोर्ने	दिइएको अनुदान	कैफियत
७२-२०७४।५।२३	अमरमा.वि.शैक्षिक सामग्री खरिद	१०३,४५०।-	३४५०।-	१००,०००।-	जिन्सी दाखिला नगरेको ।
१९०-२०७४।६।२२	ब्रह्म कुमारी राजयोग केन्द्र	७००,०००।-	२००,०००।-	२५०,०००।-	बील पेश नभएको ।
३१७-२०७४।७२३	साहित्य संगम मकवानपुर	२००,०००।-	-	६६,६६६।-	प्रथम किस्ता नभएको ।
१३७८-२०७५।३।११	कमाने शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	-	-	२५०,०००।-	बील पेश नभएको ।
जम्मा				६,६६,६६६।-	

(ङ) **अग्रिम आयकर** : आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८९ बमोजिम आपूर्ति बापतको रकम भुक्तानी गर्दा १.५ प्रतिशत अग्रिम आयकर कट्टा गरी दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उपभोक्ता समितिबाट निर्माण कार्य गर्दा विभिन्न आपूर्तिकर्तालाई निर्माण सामग्री खरिद बापत भुक्तानी गर्दा अग्रिम आयकर कट्टा गरेको नपाइएकोले असुल गरी राजश्व खातामा दाखिला गर्नुपर्ने रु. ४,७३,८८७/-

भौ.नं. तथा मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	आपूर्तकको नाम	भुक्तानी रकम (मु.अ.कर बाहेक)	अग्रिम कर
२३-२०७४/४/९	कंक्रिट स्लाव सडक निर्माण उ.स.	राष्ट्रसेवक सहकारी स.स.स.लि.	२८३,००८/-	४,२४५/-
२५-२०७४/४/११	कल्भर्ट निर्माण उ.स. हेटौंडा ९	गोदावरी आइरन स्टोर्स	९४,४८२/-	१,४१७/-
२५-२०७४/४/११	कल्भर्ट निर्माण उ.स. हेटौंडा ९	बागमती ह्यूम पाइप उद्योग	९७,५००/-	१,४६३/-
२६-२०७४/५/११	भैरवकुञ्ज सडक निर्माण उ.स.	राष्ट्रसेवक ब. सहकारी सं.लि.	२१७,६९९/-	३,२६५/-
२८-२०७४/५/११	बुद्धपथ कंक्रिट सडक निर्माण उ.स.	राष्ट्रसेवक ब. सहकारी सं.लि.	२६४,८२४/-	३,९७२/-
२९-२०७४/५/११	परिवर्तनपथ निर्माण उ.स.	राष्ट्रसेवक ब. सहकारी सं.लि.	१५०,४६६/-	२,२५७/-
३१-२०७४/५/११	हेटौंडा क्याम्पस छत ढलान उ.स.	सिवम् सप्लायर्स	१०६,१९३/-	१,५९३/-
४२-२०७४/५/२०	योग भवन निर्माण हेटौंडा ४	राष्ट्रसेवक ब. सहकारी सं.लि.	९२,८०४/-	१,३९२/-
५६-२०७४/५/२३	बाटो स्तरीकरण उ.स.	इनफ्रास्ट्रक्चर प्रा.लि.	१५६,२७१/-	२,३४४/-
५७-२०७४/५/२३	कठायत चोक उ.स.	हटिया ट्रेडर्स	११६,१०७/-	१,७४२/-
५८-२०७४/५/२३	रेडरोज बाटो निर्माण उ.स.	विनायक सिमेण्ट सामगी उद्योग	१६२,२७९/-	२,४३४/-
६१-२०७४/५/२३	स्वास्थ क्लिनिक भवन निर्माण	वि.एस. सप्लायर्स	२२७,६४८/-	३,४१५/-
७०-२०७४/५/२३	बाटो निर्माण उ.स.	डालान ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	१७७,७८६/-	२,६६७/-
७०-२०७४/५/२३	बाटो निर्माण उ.स.	दिपज्योती कंक्रिट इ. प्रा.लि.	९७,५००/-	१,४६३/-

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा				रकम
	१३५-२०७४/६/२	सडक स्तरीकरण उ.स.	नारायणी ब.सहकारी सं.लि.	८२,४३३/-	१,२३६/-
	१३९-२०७४/६/४	गोलटोल सडक उ.स.	दाहाल निर्माण सेवा	१३२,७४३/-	१,९९१/-
	१३९-२०७४/६/४	गोलटोल सडक उ.स.	डालान ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	८०,२४३/-	१,२०४/-
	१४०-२०७४/६/४	मुक्तिमार्ग सडक निर्माण उ.स.	अधिकारी हार्डवयर ट्रेडर्स	१२१,१०४/-	१,८१७/-
	१४५-२०७४/६/४	पिप्लेकुना सडक निर्माण उ.स.	राष्ट्रसेवक ब.सहकारी सं.लि.	९४,३३६/-	१,४१५/-
	१४७-२०७४/६/४	सीता पधेरा खा.पा.उ.स.	सिद्धि विनायक सप्लायर्स	९३,१७६/-	१,३९८/-
	१५०-२०७४/६/४	डागडुगे टोलरोड ढलान	राइज मल्टिपर्पोज कं.प्रा.लि.	१२२,६१०/-	१,८३९/-
	१५२-२०७४/६/४	भीमसेनस्थान तटवन्ध	हेटौंडा फेब्रिकेशन प्रा.लि.	१२९,९२०/-	१,९४९/-
	१८१-२०७४/६/८	हरिकुञ्ज रोड देवीपथ तथा पारिजात	राष्ट्रसेवक ब.सहकारी सं.लि.	१,८७३,७४८/-	२८,१०६/-
	१८१-२०७४/६/८	हरिकुञ्ज रोड देवीपथ तथा पारिजात	सतगुण निर्माण सेवा	१४०,४००/-	२,१०६/-
	१८२-२०७४/६/८	वाइपास सडक निर्माण उ.स.	वाग्ले इन्टरप्राइजेज	१७७,०२३/-	२,६५५/-
	१८२-२०७४/६/८	वाइपास सडक निर्माण उ.स.	राइज मल्टिपर्पोज कं.प्रा.लि.	२८२,१६६/-	४,२३२/-
	१८२-२०७४/६/८	वाइपास सडक निर्माण उ.स.	गोदावरी हार्डवयर	६७५,७४०/-	१०,१३६/-
	१८२-२०७४/६/८	वाइपास सडक निर्माण उ.स.	रिद्धिसिद्धि इन्टरप्राइजेज	२,०७४,०८१/-	३१,१११/-
	१८२-२०७४/६/८	वाइपास सडक निर्माण उ.स.	सनराइज मल्टिपर्पोज प्रा.लि.	२७३,९२४/-	४,१०९/-
	१८३-२७४/६/८	त्रिवेणी नगर बोटो ढलान उ.स.	पशुपति सप्लायर्स	२४८,०५५/-	३,७२१/-
	२०६-२०७४/६/२५	हेटौंडा २ सडक निर्माण	वावा इन्टरप्राइजेज	७२,०००/-	१,०८०/-
	२११-२०७४/६/२५	नकौली लामी डांडा खा.पा.	पौडेल मेशिनरी स्टोर्स	८७,२०२/-	१,३०८/-
	२५४-२०७४/६/३१	व्याडमिन्टन कर्वड हल	सास स्टिल प्रा.लि.	८९८,७०२/-	१३,४८१/-
	२९७-२०७४/७/१९	सडक घुम्ती निर्माण उ.स.	राष्ट्रसेवक ब.सहकारी स.सं.लि.	७२,५६६/-	१,०८८/-
	२९७-२०७४/७/१६	सडक घुम्ती निर्माण उ.स.	वि.एस. इन्टरप्राइजेज	७४,०००/-	१,११०/-
	३०१-२०७४/७/१६	बुद्धमाग निर्माण उ.स.	डालान आइरन एण्ड मेशिनरी स्टोर्स	१२१,८५९/-	१,८२८/-
	३८८-२०७४/८/१०	फुटपाथ निर्माण उ.स.	राष्ट्रसेवक ब.सहकारी सं.लि.	२८४,९५५/-	४,२७४/-
	३९०-२०७४/८/११	जागरणपथ कालोपत्रे उ.स.	रिजन सप्लायर्स	१८०,०००/-	२,७००/-
	४५४-२०७४/९/२	लक्ष्मी चोक हुदैं नयांबस्ती जाने स्लाव ढलान	सोभा जनरल टेर्डस	४८०,०००/-	७,२००/-
	४५४-२०७४/९/२	लक्ष्मी चोक हुदैं नयांबस्ती जाने स्लाव ढलान	नारायणी ब.सहकारी सं.लि.	८०५,२७५/-	१२,०७९/-
	४५४-२०७४/९/२	लक्ष्मी चोक हुदैं नयांबस्ती जाने स्लाव ढलान	गोदावरी हार्डवयर	२११,७००/-	३,१७६/-
	५१६-२७४/०९/२८	वसन्तपथ स्ल्याब ढलान उ.स.	नारायणी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	३०३,६४७/-	४,५५५/-
	५३४-२०७४/०९/०३	वासुदेव पूल निर्माण उ.स.	नारायणी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	१४५,१३३/-	२,१७७/-
	५५०-२७४/१०/०३	मास्टरमार्ग निर्माण उ.स.	हटिया ट्रेडर्स	६४७,७९१/-/-	९,७१७/-
	५५३-२७४/१०/०३	महादेवटोल स्ल्याब ढलान नि.उ.स.	नारायणी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	६१३,१८६/-	९,१९८/-
	५५५-२७४/१०/०३	वैशालीमार्ग उ.स.	राष्ट्रसेवक बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	२२१,७७०/-	३,३२७/-
	५५६-२७४/१०/०३	श्रमिकपथ स्ल्याब नि.उ.स.	नारायणी ब.सहकारी सं. लि.	२२४,७६३/-/-	३,३७१/-
	५५६-२७४/१०/०३	श्रमिकपथ स्ल्याब नि.उ.स.	गोदावरी आइरन स्टोर्स	९७,८३१/-	१,४६७/-
	५९५-२७४/१०/१५	लामसुरेहाइट भित्री सडक नि.उ.स.	नारायणी ब.सहकारी सं. लि.	४६४,०७१/-	६,९६१/-
	६०५-२७४/१०/१५	मयुरधाप स्ल्याब ढलान उ.स.	नारायणी ब.सहकारी सं. लि.	४४२,२७३/-	६,६३४/-

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा				रकम
	६०७-२०७४/१०/१५	मयुरधाप हुँदै कालोपानी उत्तरपानी जानेबाटो स्ल्याब ढलान उ.स.	नारायणी ब.सहकारी सं. लि.	१,२६३,३०१/-	१८,९५०/-
	६२८-२०७४/१०/२५	आदर्श कल्भर्ट उ.स.	शिवशक्ति एण्ड सन्स ट्रेडर्स	१२९,८२३/-	१,९४७/-
	६३१-२०७४/१०/२५	धर्मपथ स्ल्याब निर्माण उ.स.	रोक्का सप्लायर्स	२६७,६११/-	४,०१४/-
	६३१-२०७४/१०/२५	धर्मपथ स्ल्याब निर्माण उ.स.	नारायणी ब.सहकारी सं. लि.	२८६,९४४/-	४,३०४/-
	६३४-२०७४/१०/२५	नेपालचोक बेलडांडा स्ल्याब ढलान उ.स.	हटिया ट्रेडर्स	१०२,७५०/-	१,५४१/-
	६३८-२०७४/१०/२५	हेटौंडा क्याम्पस,	रिद्धिसिद्धि इन्टरप्राइजेज	२०१,६५७/-	३,०२५/-
	६३९-२०७४/१०/२५	खानेपानी उ.स. माछाप्लान कुनाटोल	गोदावरी प्लाष्टोक्राफ्ट ईण्डष्ट्रिज प्रा.लि.	५१९,०६०/-	७,७८६/-
	६४०-२०७४/१०/२५	फारलाइन खानेपानी उ.स.	क्रिष्टल प्रोडक्ट प्रा.लि.	८५७,५४६/-	१२,८६३/-
	६४३-२०७४/१०/२६	डाङडुङे भैरवडांडा खानेपानी उ.स.	भिजन ट्रेडिङ एण्ड कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	२६७,७५०/-	४,०१६/-
	६५३-२०७४/११/०२	भानुमार्ग स्ल्याब ढलान नि.उ.स.	नारायणी ब.सहकारी सं. लि.	२८१,२८३/-	४,२१९/-
	६५४-२०७४/११/०२	ड्राइभरडांडा जाने बाटो स्ल्याब ढलान उ.स.	ॐ ए.बि.एस. सप्लायर्स	२५७,०८१/-	३,८५६/-
	६५५-२०७४/११/०२	गोल्फिनटार बाटो नि.उ.स.	राष्ट्रसेवक बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	२९७,१६८/-	४,४५८/-
	६५९-२०७४/११/०२	दशरथ गल्ली ढल नि.स.	भी मल्टिकन्सर्न प्रा.लि.	२८४,०८७/-	४,२६१/-
	६७४-२०७४/११/०३	कप्टीदमार मिलनटोल खा.पा.सरसफाई उ.स.	एसिएन बोरिङ एण्ड ट्रेडिङ कं.प्रा.लि.	८०३,५००/-	१२,०५३/-
	६७७-२०७४/११/०६	चौघडा कालीपोखरी ग्रामीण कृषि सडक नि.उ.स.	सिंह एण्ड सप्लायर्स	३०८,१२७/-	४,६२२/-
	७०३-२०७४/११/१४	पाताले अग्राली टोल तथा कल्याणटार बीसघर जाने ठाडो बाटो सडक नि.उ.स.	कुष्माण्ड कन्स्ट्रक्सन	११०,५०२/-	१,६५८/-
	७०३-२०७४/११/१४	पाताले अग्राली टोल तथा कल्याणटार बीसघर जाने ठाडो बाटो सडक नि.उ.स.	रिद्धिसिद्धि इन्टरप्राइजेज	३६२,२०४/-	५,४३३/-
	७०३-२०७४/११/१४	पाताले अग्राली टोल तथा कल्याणटार बीसघर जाने ठाडो बाटो सडक नि.उ.स.	विवेक जनरल अर्डर सप्लायर्स	७०,९९१/-	१,०६५/-
	७०३-२०७४/११/१४	पाताले अग्राली टोल तथा कल्याणटार बीसघर जाने ठाडो बाटो सडक नि.उ.स.	गोदावरी आइरन	७०,४८४/-	१,०५७/-
	७०४-२०७४/११/१४	वासुदेव पुल नि.उ.स.	लट्टीनाथ हार्डवेयर एण्ड मेशीनरी ट्रेडर्स	११४,४३६/-	१,७१७/-
	७०४-२०७४/११/१४	वासुदेव पुल नि.उ.स.	राष्ट्रसेवक बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	१०७,९१७/-	१,६१९/-
	७०४-२०७४/११/१४	वासुदेव पुल नि.उ.स.	सास स्टील्स प्रा.लि.	६५,९१६/-	९८९/-
	७४४-२०७४/११/२०	मनकामना सडक नि.उ.स.	हटिया ट्रेडर्स	२४६,६९४/-	३,७००/-
	७४४-२०७४/११/२०	मनकामना सडक नि.उ.स.	राष्ट्रसेवक बहुउद्श्यीय सहकारी संस्था लि.	३६५,९४९/-	५,४८९/-
	७४७-२०७४/११/२१	मनमोहन मार्ग स्ल्याब ढलान उ.स.	सजन ट्रेडर्स	२७८,७६०/-	४,१८१/-
	७४८-२०७४/११/२१	राइटोल बाटो स्ल्याब ढलान उ.स.	नारायणी ब.सहकारी सं. लि.	४८१,१९५/-	७,२१८/-
	७५२-२०७४/११/२१	स्ल्याब ढलान नि.उ.स., हे. १२	नारायणी ब.सहकारी सं. लि.	३६५,५७५/-	५,४८४/-
	७५३-२०७४/११/२१	बुद्धमार्ग नि.उ.स.	किसान कल्याण ब.सहकारी सं.लि.	४२९,९४७/-	६,४४९/-
	७५३-२०७४/११/२१	बुद्धमार्ग नि.उ.स.	सजन ट्रेडर्स	८८,१०४/-	१,३२२/-
	७५७-२०७४/११/२१	रातोमाटे स्ल्याब ढलान उ.स.	नारायणी ब.सहकारी सं.	५५७,५३४/-	८,३६३/-

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम

		लि.		
७६१-२७४/११/२२	सिद्धार्थपथ कंक्रिट सडक नि.उ.स.	अधिकारी हार्डवेयर स्टोर्स	३१०,१२९/-	४,६५२/-
७७२-२७४/११/२७	चुच्चेखोला रामपुरडांडा स्ल्याब ढलान उ.स.	राष्टट्रसेवक बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	६१५,५१३/-	९,२३३/-
७७३-२७४/११/२७	लटौला टोल कंक्रिट सडक उ.स.	सनराईज मल्टिपर्पोज कं. प्रा.लि.	९४६,१९३/-	१४,१९३/-
७९७-२०७४/१२/०२	दक्षिणकाली वाटिका सडक कं. ढलान नि.उ.स.	हटिया ट्रेडर्स	४३०,७५५/-	६,४६१/-
८००-२०७४/१२/०२	दक्षिणकाली कं. सडक	हटिया ट्रेडर्स	५६३,८७३/-	८,४५८/-
८०२-२०७४/१२/०२	पिप्लेचोक सडक कं.ढलान	हटिया ट्रेडर्स	६२६,५५१/-	९,३९८/-
८०३-२०७४/१२/०२	सागरपथ स्ल्याब ढलान	नारायणी ब.सहकारी सं. लि.	३५३,६२८/-	५,३०४/-
८०४-२०७४/१२/०४	वनस्पति स्ल्याब ढलान	नारायणी ब.सहकारी सं. लि.	२१९,६७३/-	३,२९५/-
८०४-२०७४/१२/०४	वनस्पति स्ल्याब ढलान	गोदावरी आइरन	१८२,२२२/-	२,७३३/-
८०५-२०७४/१२/०४	अब्बलडांडा सडक	हटिया ट्रेडर्स	६२६,५५१/-	९,३९८/-
८१०-२०७४/१२/०५	सरस्वतीमार्ग स्ल्याब ढलान	राष्ट्रसेवक बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	२९५,१३३/-	४,४२७/-
मर्मत सम्भार कोषतर्फ				
४८-२०७४/११/२	सडक मर्मत तथा ग्रेभलिग उ.स.	सजन ट्रेडर्स	१५२,९२०/-	२,२९४/-
६१-२०७४/१२/२	सरस्वती मार्ग स्ल्याव ढलान नि.उ.स.	राष्ट्रसेवक ब.स.स.	१४२,४७७/-	२,१३७/-
प्रकोप/विपद व्यवस्थापन कोषतर्फ				
६-२०७४/६/३०	सडक स्तरीकरण उ.स.	कुष्माण्ड कन्स्ट्रक्शन	१९८,४५०/-	२,९७७/-
	सडक स्तरीकरण उ.स.	बलराम दास एण्ड सन्स	५६,१९८/-	८४३/-
८-२०७४/६/३०	बाटो मर्मत निर्माण उ.स. वडान नं. १७	सदभाव कन्स्ट्रक्शन	८१,०००/-	१,२१५/-
९-२०७४/६/३०	भोर्ले बाटो निर्माण उ.स. वडा नं. १८	सदभाव कन्स्ट्रक्शन	६६,०००/-	९९०/-
१२-२०७४/६/३०	बाटो मर्मत एवं ग्रेभल उ.स. वडान नं. १३	कुष्माण्ड कन्स्ड्क्शन	१३९,७७८/-	२,०९७/-
१३-२०७४/६/३०	सडकस्तर उन्नती मर्मत सुधार तथा त.नि.उ.स. वडा नं. ३	श्रमशक्ति निर्माण सेवा	८०,०००/-	१,२००/-
१७-२०७४/६/३०	बाढी प्रकोप व्यवस्थापन समिति वडा नं. १६	एन.आर. इन्टरप्राइजेज कन्स्ट्रक्शन	३६६,५२५/-	५,४९८/-
		जम्मा:	**३१,५९२,४५५/-**	**४७३,८८७/-**

मर्मत सम्भार कोष

७७. **सञ्चालन कार्यविधि** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले विभिन्न कोष स्थापना गरी सञ्चालन गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ । उपमहानगरपालिकाले मर्मत सम्भार कोषको सञ्चालन गरेतापनि सो सम्बन्धी कार्यविधिहरु बनाएको देखिएन । मर्मत सम्भार कोषबाट विभिन्न सडकको ग्राभेल कार्यमा व्यक्ति, संस्था र टोल विकास संस्थाबाट माग भए बमोजिम ग्राभेल खरिदको खर्च रु.७५,६०८३५।९२ तथा मर्मत योजनामा रु.८२,८८।१७२।४८ खर्च गरेको देखियो । पटके निर्णयबाट चालु प्रकृतिका खर्च गाडी, जीप, मोटरसाइकल मर्मत, इन्धन र लोड, ग्रेडर मर्मत कार्यमा रु.२६,७६,१८२।६९ र अन्य विविध मर्मतमा रु.५७,९३,८९४।५० समेत कुल रु.२,४३,१९,०८५।५९ खर्च गरेको देखियो । पालिकाले आवश्यक कार्यविधि तयार गरी खर्च गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
७८.	ठेक्का नं. १२।२०७४।७५ को १ देखि १९ सम्मको वडा कार्यालय अन्तर्गतको सडक मर्मत कार्यका लागि रु.८७,५४,११८।३२ (मू.अ.कर समेत) को लागत अनुमान तयार गरी सबैभन्दा कम कबोल गर्ने राना/पाखिन जेभीसंग २०७५।३।२५ सम्म कार्य सम्पन्न गर्ने गरी २०७५।३।७ मा रु.६७,७१,२६८।७२ (मू.अ.कर समेत) को सम्झौता भएको देखियो । सम्झौता अनुसार २०७५।३।२५ मा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्नेमा हालसम्म (लेखापरीक्षण अवधिसम्म) कार्य सम्पन्न गरेको छैन । प्रथम रनिङ्ग बिल २०७५।३।२४ मात्र पेश गरेको छ । कार्य सम्पन्न गर्ने अवधि व्यतित भइसक्दा समेत निजले म्याद थपको लागि निवेदन दिएको छैन । तसर्थ नियममा व्यवस्था भए बमोजिम तोकिएको समयमा कार्य सम्पन्न नगरेको हुंदा पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति लिई म्याद थप गरी कार्य सम्पन्न गर्नुपर्दछ ।	
७९.	**खर्चको पुष्ट्याई** : आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ३६(३) मा खर्च गर्दा खर्चको बील भरपाई सहितको लेखा राख्नुपर्ने, बील भरपाई आउन नसक्ने कार्यको खर्चको हकमा खर्च गर्ने अधिकारीले प्रमाणित गरी अधिकार प्राप्त अधिकारीद्धारा समर्थन गराई लेखा राख्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस कोषबाट विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा संस्था/व्यक्ति र कर्मचारीलाई देहाय अनुसार मर्मत एवं इन्धन खर्चको भुक्तानी दिएको पाइयो । कामको प्रयोजन खुलाई अभिलेख दुरुस्त गर्नुपर्दछ ।	

सि.नं.	विवरण	भुक्तानी रकम
१	सवारी साधन, मेशिनरी औजार एवं उपकरण मर्मत	२६,७६,१८३/-
२	इन्धन खर्च	१०,२२,१४२/-
	जम्मा:	**३६,९८,३२५/-**

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
८०.	**गत वर्षको पेश्की बांकी** : आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ७४ मा तोकिएको अवधिमा पेश्की फछ्र्यौट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उपलब्ध विवरण अनुसार विगत वर्षको पेश्की रु.२,३६,१७,६७६।६७ पेश्की विगतका पदाधिकारी, वडा कार्यालय, उपभोक्ता समिति, कर्मचारी र विभिन्न संघ संस्थाका नाममा फछ्र्यौट नभई बांकी रहेको देखियो । म्याद समाप्त भइसकेको उक्त पेश्की प्रचलित कानून बमोजिम असुल फछ्र्यौट गर्नुपर्दछ ।	
८१.	**पेश्की बांकी :** आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ७४(३) मा सरकारी रकम पेश्की लिने कर्मचारी वा जुनसुकै व्यक्तिले यस नियमावलीमा तोकेको म्यादभित्र पेश्की फछ्र्यौट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यो वर्षको पेश्की निम्नानुसार फछ्र्यौट गर्न बांकी रहेकोले नियममा व्यवस्था भए बमोजिम असुल फछ्र्यौट गर्नुपर्ने रु.	६५,७०,५३६/५०

सि.नं.	नाम	पेश्की बांकी	कैफियत
कर्मचारी			
१	गोमा सिग्देल	७५,०००/-	
२	सुन बहादुर डिमडुग	८०,०००/-	
३	बालकृष्ण बाँसकोटा	१२५,०००/-	
४	रविचन्द्र वजगाई	१८,२९६/-	
५	सुस्मिता महत	२५,०००/-	
६	पार्वती देउजा पोडे	५०,०००/-	
७	शुशिला पौडेल	७५,०००/-	
८	शंकर राज भण्डारी	५०,०००/-	
९	मिना माया देउला पोडे	२२,४००/-	
१०	राम लाल थिङ्ग	१६,९००/-	
११	विनिता अमात्य	५०,०००/-	
१२	शुक्र बहादुर मोक्तान	७५,०००/-	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा			रकम
	१३	कृष्ण बहादुर देवकोटा	५०,०००/-	
	१४	सुशिला कुमारी पराजुली	२५,०००/-	
	१५	विनोद राई	२५,०००/-	
	१६	लिला कटुवाल	४८,४२१/-	
	१७	शोभाकान्त लम्साल	५०,०००/-	
	१८	दुर्गा प्रसाद न्यौपाने	१००,०००/-	
	१९	विजया लक्ष्मी शर्मा	५०,०००/-	
	२०	निर्मला लामिछाने	२५,०००/-	
	२१	मातृका नेपाल	२५,०००/-	
	२२	गोपाल बहादुर न्यौपाने	२५,१५४/५०	
	२३	सावित्री श्रेष्ठ	५०,०००/-	
	२४	कालि प्रसाद थारु	२५,०००/-	
	२५	भक्त बहादुर फुयाल	११,२००/-	
	२६	रोशन रिजाल	१३,०००/-	
	२७	अरुणा कुमारी उप्रेती	२५,०००/-	
	२८	हिरामणि खतिवडा	११,२००/-	
	२९	उद्धव प्रसाद दाहाल	५०,०००/-	
	३०	रेशम बहादुर मगर	५०,०००/-	
	३१	प्रकाश कार्की	५०,०००/-	
	३२	हेमामाया सुनार	३८,००४/-	
	३३	खगेन्द्र प्रसाद लम्साल	७५,०००/-	
	३४	गोकर्ण कामी	६,६००/-	
	३५	भिम प्रसाद तिमल्सिना	६८,३७०/-	
	३६	जितेन्द्र विष्ट	५०,०००/-	
	३७	राजेन्द्रनाथ पोखरेल	६९५,४९६/-	
	३८	विनोद सुवेदी	२००,०००/-	
	३९	महेन्द्र चापागाई	११,३०५/-	
		जम्मा:	**२,५१६,३४६/५०**	
	संस्थागत			
	१	नेशनल लाईफ इन्सुरेन्स कम्पनी	४९२,६००/-	
	२	महिला स्वास्थ्य / स्वयंसेविका सरसफाई / विकास समिति	२३५,०००/-	
	३	कभर्डहल निर्माण उपभोक्ता समिति	१,५००,०००/-	
	४	पुष्पा कुमारी भतराई (११ नं. वडा घरधनी)	३६,०००/-	
	५	१९ नं. वडा कार्यालय	५०,४००/-	
	६	३ नं. वडा कार्यालय	१७५,२००/-	
		जम्मा :	**२,४८९,२००/-**	
	मोविलाईजेशन			
	१	रानारपाखिन जेभी हेटौडा	८००,०००/-	
	२	सिजन कन्स्ट्रक्सन सिमरा ९ बारा	७६४,९९०/-	
		जम्मा :	१,५६४,९९०/-	
		कुल जम्मा :	**६,५७०,५३६/५०**	

८२. **आन्तरिक नियन्त्रण** : बिभिन्न ऐन नियम एवं कार्यबिधिमा उल्लेख भएका कार्यालयको कामसंग सम्बन्धित आन्तरिक नियन्त्रणको व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ । उपमहानगरपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको मूल्यङ्कन गर्दा निम्नानुसारको व्यहोराहरु देखिएकाले यसमा सुधार गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्ने देखिन्छ :

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	• वार्षिक खरिद योजना तयार नभएको, • जिन्सी मालसामानको लिलाम/मर्मत नभएको, • उद्देश्य प्राप्तीमा आई पर्ने सम्भावित जोखिम क्षेत्रहरुको पहिचान र सो निराकरणको लागि कार्यक्रम व्यवस्थित नगरेको, • सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५ बमोजिम तालुक कार्यलयले निरीक्षण नगरेको, • राजस्वको लगत तयार नगरेको, • वडामा उठ्ने राजस्वको लक्ष्य निर्धारण नगरेको, • प्रतिस्पर्धात्मक खरिद आंशिक रुपमा अवलम्वन गरेको, • खरिद सम्बन्धी अभिलेख व्यवस्थित रुपमा नराखेको, • योजना छनौट भए तापनि सम्झौता भई कार्यान्वयनमा नल्याएको, • वितरणमूखी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको, • पूँजीगत खर्चमा प्राथमिकता नअपनाएको, • लेखापरीक्षणको लागि माग गरेको विवरण आंशिक रुपमा मात्र पेश गरेको, • कोषहरुको कार्यविधि कानून नवनाएको, • धरौटीको आयूगत वर्गिकरण नगरेको, • कर तथा शुल्कका उपयुक्त आधार निर्माण नगरेको, • संस्थागत क्षमता विकासमा न्यून प्रगति गरेको, • प्रथम चौमासिकमा ठेक्का व्यवस्थापन नगरी तेश्रो चौमासिकमा ठेक्का व्यवस्थापन गरेको, • ठेक्का अवधिमा कार्य सम्पन्न नगरी म्याद थप गरेको, • न्यायिक समितिबाट मुद्दाको किनारा लगाउन बाँकी देखिएको, • चालु प्रकृतिका खर्चलाई पूँजीगत खर्चमा विनियोजन गरेको, • राजस्व प्राप्तिको दायरालाई प्राथमिकीकरण नगरेको, • राजस्वको अनुमान र प्राप्ति प्रक्षेपणमूखी र दायरामुखी बनाउन नसकेको, • प्राप्ति तथा भुक्तानीको खर्च सार्वजनिकीकरण नगरेको, • विद्यार्थी तथा शिक्षक अनूपात नभिडेको सार्थ विद्यालय मर्जरको कार्यक्रम अगाडी नबढाएको, • आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको निर्देशिका बनाई कार्यान्वयनमा नल्याएको, • एकीकृत सम्पत्ति विवरण र जिन्सीको एकीकृत लगत र निरीक्षण नगरेको, • इन्धन, मर्मत र कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख अद्यावधिक गरेको । नियमको अनुसरण गरी कार्य नगरेका कारण वित्तीय उत्तरदायित्व एवम जवाफदेहिता र कानूनको पालनामा कमी आएको हुँदा जिम्मेवार पदाधिकारीले कामको प्रकृति अनूरुप आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गर्ने र कानूनको पालना गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।	
८३.	**वित्तीय जवाफदेहिताको मुल्याङ्कन :** सुशासनको अभिवृद्धि र विश्वमा प्रचलित असल अभ्यासको आधारमा वित्तीय जवाफदेहिता तथा उत्तरदायित्व सम्बन्धी स्थितिको मूल्याङ्कन गर्न तोकिएको सूचकको आधारमा मूल्याङ्कन गरी सोको आधारमा निकायको	

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
	स्तर वर्गीकरण गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्थापकिय पक्ष, वित्तीय व्यवस्थापन पक्ष, सेवा प्रवाह र खरिद व्यवस्थापन/विकास निर्माण सम्बन्धमा लेखापरीक्षणको सिलसिलामा मूल्याङ्कन गर्दा कुल १०० अङ्कमध्ये **६४** अङ्क प्राप्त गरी "**B**" ग्रेड प्राप्त गरेकोले थप सुधार गर्नुपर्ने देखिएको छ ।	
८४.	**बेरुजू :** उपमहानगरपालिकाको प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार यो वर्ष असुल गर्नुपर्ने बेरुजू रु.९० लाख १३ हजार, अनियमित बेरुजू रु.६ लाख ६७ हजार, प्रमाण कागजात पेश नभएको रु. ६१ लाख ६१ हजार र पेश्की रु. ६५ लाख ७१ हजार बेरुजू कायम भएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु.२५ लाख ८ हजार फछ्र्यौट भई रु.१ करोड ९९ लाख ४ हजार बेरुजू कायम भएको छ ।	
८५.	**अनुगमन तथा मूल्याङ्कन** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८४ ले बेरुजू फछ्र्यौट गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । सोही ऐनको दफा ८४(२)(घ) बमोजिम बेरुजू फछ्र्यौट गर्ने, गराउने काम कर्तव्य प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको हुने व्यवस्था छ । कार्यालयले गत वर्षको बेरुजू फछ्र्यौट गरेको देखिएन । गत वर्षको बेरुजू स्थिति निम्नानुसार देखिएको छ :	

(रु.हजारमा)

गत वर्षको बेरुजू रकम	यो वर्ष फछ्र्यौट	बांकी बेरुजू
११,९३,४७	९,३१,६९	२,६१,७८

दफा	भौ.नं., मिति र व्यहोरा	रकम
८६.	**अद्यावधिक बेरुजू स्थिति** : हेटौंडा उपमहानगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७४।७५ सम्मको फछ्र्यौट गर्न बांकी बेरुजू स्थिति देहाय अनुसार रहेको छ :	

(रु.हजारमा)

गत वर्षसम्मको फछ्र्यौट गर्न बांकी रु.	यो वर्ष सं.प. बाट कायम बेरुजू रु.	यो वर्षको कायम बेरुजू रु.	बांकी
२,६१,७८	-	१,९९,०४	४,६०,८२

अनुसूची - १

हेटौंडा उपमहानगरपालिकाको बेरुजू बर्गीकरण (विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोबार)
२०७४।७५

(रु.हजारमा)

सि. नं.	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	प्रारम्भिक बेरुजू			प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट			बाँकी बेरुजू			बाँकी बेरुजू								
			दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	अशुल गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेश्की		
			सैदान्तिक	लगती		सैदान्तिक	लगती		सैदान्तिक	लगती			अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	राजश्व लगत जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	कर्मचारी	अन्य	जम्मा
१.	मकवानपुर	हेटौंडा उपमहा नगरपालिका	७६	१७	२२,४१२	०	३	२५०८	७६	१४	१९,९०४	९,९०१	६६७	२,७६६	-	-	१३,३३४	२,५१६	४,०५४	६,५७०
२.									०	०	०						०			०
३.									०	०	०						०			०

अनुसूची - २

सञ्चित कोष विवरण
२०७४।७५

प्रदेश नम्बर :- ३

(रु.हजारमा)

क्र. सं.	स्थानीय तह	जिल्ला	आय				जम्मा आय	व्यय				मौज्दात
			गत वर्षको जिम्मेवारी	समानीकरण अनुदान	सशर्त तथा अन्य बजेट अनुदान	अन्य आय		चालु खर्च	पूँजीगत खर्च	अन्य खर्च	जम्मा खर्च	
			१	२	३	४	५ (२+३+४)	६	७	८	९ (६+७+८)	१० (१+५+९)
१.	हेटौंडा उपमहानगरपालिका	मकवानपुर	१०३,१०५	५२५,५९४	६३५,४००	३९४,३७१	१,५५५,३६६	३०९,२९८	८३४,१७६	१७२,१९१	१,३१५,६६५	३४२,८०६